Nr 263.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond, m. m.; given Stockholms slott den 5 maj 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1. förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond;
2. förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg m. m.; samt
3. förordning om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond.

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 17 juni 1938 angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

6 §.

Hava fondmedel, som avsatts till konjunkturinvesteringsfond, ej tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under det beskattningsår, *för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det då avdrag för avsättningen medgivits,* skall den skattskyldige efterbeskattas för vad som avsatts utan att därefter i enlighet med denna förordning hava tagits i anspråk för det avsedda ändamålet. Vid tillämpning av denna föreskrift iakttages, att tidigare avsatta medel anses hava tagits i anspråk före senare avsatta medel.

Vid efterbeskattning varom här är fråga skola såväl statliga som på grund av taxering till kommunal inkomstskatt utgående utskylder av vederbörande beskattningsnämnd påföras den skattskyldige med belopp, som vid debitering för det beskatt-

Föreslagen lydelse:

6 §.

Hava fondmedel, som avsatts till konjunkturinvesteringsfond, ej tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under det beskattningsår, *för vilket taxering verkställes år 1947,* skall den skattskyldige efterbeskattas för vad som avsatts utan att därefter i enlighet med denna förordning hava tagits i anspråk för det avsedda ändamålet. Vid tillämpning av denna föreskrift iakttages, att tidigare avsatta medel anses hava tagits i anspråk före senare avsatta medel.

Vid efterbeskattning varom här är fråga skola såväl statliga som på grund av taxering till kommunal inkomstskatt utgående utskylder av vederbörande beskattningsnämnd påföras den skattskyldige med belopp, som vid debitering för det beskatt-

ningsår, då avsättningen ägt rum, skulle tillkommit för den inkomst efterbeskattningen avser, jämte ränta *för sex år* efter tre procent eller, där jämlikt 3 § de avsatta medlen ej fått av företaget tagas i anspråk under något år efter avsättningen, två procent.

Har skattskyldig — — — efterbeskattningen sker.

För efterbeskattningen — — — efterbeskattning föreligger.

ningsår, då avsättningen ägt rum, skulle tillkommit för den inkomst efterbeskattningen avser, jämte ränta efter tre procent *om året* eller, där jämlikt 3 § de avsatta medlen ej fått av företaget tagas i anspråk under något år efter avsättningen, *efter* två procent *om året för så många hela år som antalet av de taxeringsår, som förflutit efter det då avdraget medgivits, till och med taxeringsåret 1947.*

Har skattskyldig — — — efterbeskattningen sker.

För efterbeskattningen — — — efterbeskattning föreligger.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning
med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg m. m.

Härigenom förordnas

dels att den i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen samt förordningen den 30 maj 1941, nr 360, stadgade rätten att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg må, såvitt angår fartyg som förlorats under beskattningsår, för vilket taxering ägt rum något av åren 1940, 1941 och 1942, avse en fördelning på beskattningsåren från och med det, då ersättningen inflöt, till och med det, för vilket taxering skall äga rum år 1947, eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom nyssnämnda period,

dels ock att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skall vid taxering enligt såväl kommunalskattelagen som förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår, för vilka taxering ägt rum åren 1941 och 1942, dock ej där avyttringen skett till någon med vilken säljaren var i intressegemenskap och det kan antagas, att avyttringen ägt rum i syfte att ernå särskild förmån i beskattningsavseende antingen för säljaren eller för köparen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond.

Härigenom förordnas, att 1—5 §§ förordningen den 12 juni 1942 om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond ävensom anvisningen till 2 § skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes *åren 1942, 1943 och 1944,* äger skattskyldig njuta avdrag för belopp som enligt vad i denna förordning sägs av årsvinsten avsättes till investeringsfond. Där sådant avdrag medgivits skattskyldig, skall denne dock vara underkastad de föreskrifter i avseende å fondens användning som nedan meddelas.

Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. a) och b) sägs tillkommer allenast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening, som jämlikt punkt 4 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. Rätt till avdrag på grund av avsätt-

Föreslagen lydelse:

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes *åren 1942—1947,* äger skattskyldig njuta avdrag för belopp som enligt vad i denna förordning sägs av årsvinsten avsättes till investeringsfond. Där sådant avdrag medgivits skattskyldig, skall denne dock vara underkastad de föreskrifter i avseende å fondens användning som nedan meddelas.

Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. a) och b) sägs tillkommer allenast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening, som jämlikt punkt 4 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier; *dock att, i fall som avses i 2 § 3 mom. första*

ning till fond som i 2 § 1 mom. c) sägs tillkommer endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening.

stycket, rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. b) sägs tillkommer jämväl annan skattskyldig än nyss är sagt. Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. c) sägs tillkommer endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening.

Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. e) sägs tillkommer endast den som bedriver rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart. Avdrag må icke för ett och samma beskattningsår njutas både för avsättning till fond, som i 2 § 1 mom. b) sägs, och för avsättning till i samma moment under e) omförmäld fond, där ej den skattskyldige, förutom rederirörelse, driver jämväl annan rörelse.

2 §.

1 mom. Investeringsfonder som i denna förordning avses äro

a) investeringsfond för byggnader,

b) investeringsfond för inventarier och varulager,

c) investeringsfond för arbeten i gruva, *samt*

d) investeringsfond för ersättande av förkrigslager.

2 mom. Avsättning för vilken avdrag enligt 1 § medgives må för visst beskattningsår ej överstiga,

a) i fråga — — — beskattningsårets utgång,

b) i fråga — — — av aktiekapitalet, *samt*

c) i fråga — — — föregående beskattningsår.

2 §.

1 mom. Investeringsfonder som i denna förordning avses äro

a) investeringsfond för byggnader,

b) investeringsfond för inventarier och varulager,

c) investeringsfond för arbeten i gruva,

d) investeringsfond för ersättande av förkrigslager, *samt*

e) investeringsfond för fartyg.

2 mom. Avsättning för vilken avdrag enligt 1 § medgives må för visst beskattningsår ej överstiga,

a) i fråga — — — beskattningsårets utgång,

b) i fråga — — — av aktiekapitalet,

c) i fråga — — — föregående beskattningsår, *samt*

d) i fråga om investeringsfond för fartyg:

d e l s, för anskaffning av ersättningstonnage, ett belopp motsvarande 5

procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för ång- eller motorfartyg, som förlorats efter den 1 september 1939 eller som på grund av ålder eller förslitning utrangerats efter nämnda dag eller som avses skola av sådan anledning utrangeras så snart ersättningstonnage kan anskaffas, d e l s o c k, för underhålls- och reparationsarbeten å andra den skattskyldige tillhöriga ång- eller motorfartyg än nyss sagts, ett belopp motsvarande 20 kronor för ton d. w. eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan utrikes orter, 40 kronor för ton d. w.

Avdrag för avsättning, varom ovan under d) förmäles, må icke tillgodonjutas i fråga om fartyg, som uteslutande eller huvudsakligen nyttjats i inrikes fart. Avdrag för avsättning till underhålls- och reparationsarbeten må tillgodonjutas endast beträffande fartyg, som under beskattningsåret icke normalt underhållits; och må sistnämnda avdrag icke för visst beskattningsår för ett och samma fartyg överstiga 100 000 kronor eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan utrikes orter, 200 000 kronor.

3 m o m. Har skattskyldig på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning under beskattningsåret åtnjutit ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, må utan hinder av vad i 2 mom. under b) stadgas avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager ske med högst det belopp, varmed ersättningen ingår i den skattepliktiga inkomsten för ifrågavarande år.

Har lagerminskning *förorsakats av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning,* må, såvitt angår det sålunda avgångna lagret, det belopp, som i de *under c) i detta mom.* angivna fallen beräknas till 20 procent av anskaffningskostnaden vid utgången av det beskattningsår som gick till ända närmast före den 1 september 1939, i stället beräknas till skillnaden mellan kostnaden för att anskaffa ett mot lagerminskningen svarande lager vid utgången av det beskattningsår taxeringen avser och sagda anskaffningskostnad; och skall beträffande lagerminskning som nu sagts den ovan stadgade begränsningen av avdraget till 80 procent av sistnämnda kostnad ej äga tillämpning.

(Se vidare anvisningen.)

Har lagerminskning, *som i 2 mom. under c) avses, förorsakats av anledning som i föregående stycke sägs* må, såvitt angår det sålunda avgångna lagret, det belopp, som i de *i 2 mom. under c)* angivna fallen beräknas till 20 procent av anskaffningskostnaden vid utgången av det beskattningsår som gick till ända närmast före den 1 september 1939, i stället beräknas till skillnaden mellan kostnaden för att anskaffa ett mot lagerminskningen svarande lager vid utgången av det beskattningsår taxeringen avser och sagda anskaffningskostnad; och skall beträffande lagerminskning som nu sagts den ovan stadgade begränsningen av avdraget till 80 procent av sistnämnda kostnad ej äga tillämpning.

Åtnjuter skattskyldig enligt vad därom är särskilt stadgat uppskov med beskattning av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskilling vid avyttring av fartyg, må avdrag enligt 2 mom. d) för anskaffning av ersättningstonnage för det ifrågavarande fartyget ske endast i den mån det belopp, varmed avdrag enligt nämnda författningsrum eljest kunnat medgivas, överstiger det belopp för vilket uppskov sålunda åtnjutes.

(Se vidare anvisningen.)

3 §.

Investeringsfond för byggnader, för inventarier och varulager *samt* för arbeten i gruva må jämlikt denna förordning tagas i anspråk endast under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1943 och 1944, eller under sådant senare beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes.

3 §.

Investeringsfond för byggnader, för inventarier och varulager, för arbeten i gruva *samt för fartyg* må jämlikt denna förordning tagas i anspråk endast under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1943 och 1944, eller under sådant senare beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes. *Vad sålunda stadgas skall dock*

icke äga tillämpning i fråga om investeringsfond för inventarier och varulager, i den mån fråga är om avsättning som i 2 § 3 mom. första stycket avses, ej heller i fråga om investeringsfond för fartyg, i den mån fråga är om medel för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg.

Beslut av Kungl. Maj:t *som nu sagts* må avse företag av alla slag eller företag eller verksamhet av viss beskaffenhet. Beslutet skall meddelas efter hörande av kommerskollegium och fullmäktige i riksbanken, och skall medgivande att taga investeringsfond i anspråk avse minst två beskattningsår i följd.

Beslut av Kungl. Maj:t *som i första stycket sägs* må avse företag av alla slag eller företag eller verksamhet av viss beskaffenhet *eller, då fråga är om investeringsfond för fartyg, viss skattskyldig.* Beslutet skall meddelas efter hörande av kommerskollegium och fullmäktige i riksbanken, och skall medgivande att taga investeringsfond i anspråk avse minst två beskattningsår i följd.

4 §.

Investeringsfond må — — — nedan sägs:

investeringsfond för byggnader: — — — samma beskattningsår;

investeringsfond för inventarier — — — under beskattningsåret;

investeringsfond för arbeten — — — liknande fyndighet; *samt*

investeringsfond för ersättande — — — under beskattningsåret.

Hinder möter ej att taga i anspråk investeringsfond för inventarier och varulager för de ändamål som nyss angivits för investeringsfond för arbeten i gruva eller att taga i anspråk investeringsfond av senare slaget för

4 §.

1 mom. Investeringsfond må — — — nedan sägs:

investeringsfond för byggnader: — — — samma beskattningsår;

investeringsfond för inventarier — — — under beskattningsåret;

investeringsfond för arbeten — — — liknande fyndighet;

investeringsfond för ersättande — — — under beskattningsåret; *samt*

investeringsfond för fartyg: för avskrivning å fartyg, som anskaffats under beskattningsåret, eller för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg under samma år, dock att större belopp icke må tagas i anspråk för visst fartyg än som avsatts till det ifrågavarande ändamålet.

2 mom. Hinder möter ej att taga i anspråk investeringsfond för inventarier och varulager för de ändamål som nyss angivits för investeringsfond för arbeten i gruva eller att taga i anspråk investeringsfond av senare sla-

de ändamål som nyss angivits för fond av förra slaget. Investeringsfond för arbeten i gruva må dock av annan än den som tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier tagas i anspråk endast för sådana arbeten i gruva som ovan sägs.

5 §.

För beskattningsår, under vilket medel avsatta till investeringsfond enligt vederbörlig balansräkning tagits i anspråk jämlikt denna förordning, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnader eller inventarier eller för där omförmäld nedskrivning å varulager eller för där angivna arbeten i gruva med belopp svarande mot fondens minskning ej ske, men skall, där medlen tagits i anspråk för avskrivning eller nedskrivning, den ifrågavarande tillgången anses i beskattningsavseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits.

get för de ändamål som nyss angivits för fond av förra slaget. Investeringsfond för arbeten i gruva må dock av annan än den som tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier tagas i anspråk endast för sådana arbeten i gruva som ovan sägs.

Har skattskyldig, som driver jämväl annan rörelse än rederirörelse, för visst beskattningsår medgivits avdrag både för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager och för avsättning till investeringsfond för fartyg, må de till förstnämnda fond avsatta medlen icke tagas i anspråk för ändamål som förut angivits för fond av senare slaget.

Hava medel avsatts för underhålls- och reparationsarbeten å visst fartyg men fartyget gått förlorat eller avyttrats innan arbetena utförts, må medlen användas för avskrivning å fartyg som anskaffats under beskattningsåret såsom ersättning för det förlorade eller avyttrade fartyget.

5 §.

För beskattningsår, under vilket medel avsatta till investeringsfond enligt vederbörlig balansräkning tagits i anspråk jämlikt denna förordning, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnader eller *fartyg eller andra* inventarier eller för där omförmäld nedskrivning å varulager eller för där angivna arbeten i gruva *eller å fartyg* med belopp svarande mot fondens minskning ej ske, men skall, där medlen tagits i anspråk för avskrivning eller nedskrivning, den ifrågavarande tillgången anses i beskattningsavseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits.

Anvisning till 2 §.

— —

2. *Exempel* på tillämpning av 2 § 2 mom.:	2. *Exempel* på tillämpning av 2 § *2 och 3* mom.:

— —

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Har skattskyldig under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, eller under tidigare beskattningsår slutit kontrakt om leverans av ersättningstonnage för visst fartyg, må avdrag icke njutas för belopp, som för nämnda anskaffning avsättes till investeringsfond för fartyg.

För det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, må det avdrag, som jämlikt 2 § 2 mom. d) må utgöra 5 procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage, i stället beräknas till 20 procent av nämnda kostnad. Har den skattskyldige under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställts åren 1941—1943, njutit avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager eller för avsättning till konjunkturinvesteringsfond av motsvarande slag, skall det belopp, varmed avdrag enligt föregående punkt må ske vid taxeringen år 1944, minskas med det belopp som sålunda avsatts till fond för inventarier och varulager; dock att, i den mån det till sistnämnda fond avsatta beloppet tagits i anspråk under sådana förhållanden att efterbeskattning därav skall äga rum, avsättningen i fråga icke skall föranleda sådan minskning som nyss sagts.

Har investeringsfond för fartyg ej avsatts i balansräkningen för det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944,

eller har i nämnda balansräkning avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager skett med lägre belopp än det, för vilket avdrag enligt 2 § 3 mom. första stycket medgives,

må såsom avsättning till investeringsfond av vederbörligt slag godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för det på ifrågavarande beskattningsår följande räkenskapsåret överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för beskattningsåret, vilka kunnat disponeras för det ändamål, vartill fonden jämlikt 4 § må tagas i anspråk. Förklaring som nu sagts jämte uppgift enligt 7 § må avgivas till taxeringsnämnd, innan denna fattat beslut rörande taxeringen, eller till prövningsnämnd i samband med besvär inom den i 119 § taxeringsförordningen angivna tiden.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 maj 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med t.f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Quensel, anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, *fråga om vissa ändringar av gällande bestämmelser angående investeringsfonder m. m.* samt anför.

Gällande bestämmelser.

Jämlikt 1 § *förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond* äger svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1939—1941, njuta avdrag för belopp som enligt vad i förordningen sägs av årsvinsten avsättes till konjunkturinvesteringsfond. Rätt till avdrag som nyss sagts må dock äga rum allenast om den skattskyldige jämlikt punkt 4 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier. I 2 § av förordningen stadgas vidare, att konjunkturinvesteringsfonder som i förordningen avses äro dels konjunkturinvesteringsfonder för byggnader dels ock konjunturinvesteringsfonder för inventarier och varulager. Avsättning, för vilken avdrag medgives, må för visst beskattningsår icke överstiga: a) i fråga om konjunkturinvesteringsfond för byggnader 10 procent av årsvinsten enligt vederbörligen fastställd balansräkning för beskattningsåret eller, såvitt angår aktiebolag, 2 procent av aktiekapitalet vid beskattningsårets utgång; samt b) i fråga om konjunkturinvesteringsfond för inventarier och varulager 20 procent av årsvinsten eller, såvitt angår aktiebolag, 4 procent av aktiekapitalet. Jämlikt 3 § må konjunkturinvesteringsfond tagas i anspråk endast under sådant beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes under hänsyntagande till att dylika fonders användning må kunna bidraga till

en utjämning av konjunkturförhållandena i riket. Beslut av Kungl. Maj:t som nu sagts må avse företag av alla slag eller företag eller verksamhet av viss beskaffenhet. Beslutet skall meddelas efter hörande av kommerskollegium och fullmäktige i riksbanken, och skall medgivande att taga konjunkturinvesteringsfond i anspråk avse minst två beskattningsår i följd. I 4 § stadgas, att konjunkturinvesteringsfond för byggnader må tagas i anspråk allenast för avskrivning å byggnader, som uppförts under beskattningsåret. Vidare stadgas, att konjunkturinvesteringsfond för inventarier och varulager må disponeras endast för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt nedskrivning å råvaror, hel- och halvfabrikat intill ett belopp motsvarande kostnaden för tillverkning eller anskaffning av dylika tillgångar under beskattningsåret. I 5 § stadgas att för beskattningsår, under vilket fondmedel tagits i anspråk jämlikt förordningen, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnader eller inventarier eller för där omförmäld nedskrivning å varulager med belopp svarande mot fondens minskning icke ske, men skall den ifrågavarande tillgången anses i beskattningsavseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits. Slutligen stadgas i 6 §, att om fondmedel icke tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under det beskattningsår, för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det då avdrag för avsättningen medgivits, skall den skattskyldige efterbeskattas för vad som avsatts utan att därefter i enlighet med förordningen ha tagits i anspråk för det avsedda ändamålet.

Förordnanden jämlikt 3 § förenämnda förordning ha meddelats genom kungörelserna den 18 oktober 1940, nr 894, och den 2 oktober 1942, nr 814. Genom förstnämnda kungörelse föreskrevs, att konjunkturinvesteringsfond för byggnader finge under de beskattningsår, för vilka taxering verkställdes åren 1941—1943, tagas i anspråk jämlikt förordningen. Genom den senare kungörelsen föreskrevs, att konjunkturinvesteringsfond för byggnader finge under det beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1944, tagas i anspråk jämlikt förordningen, dock endast i den mån den av vederbörande företag bedrivna verksamheten enligt beslut av Kungl. Maj:t förklarats vara av omedelbar betydelse för folkförsörjningen eller rikets försvar.

Förordnande angående ianspråktagande av konjunkturinvesteringsfonder för inventarier och varulager har icke meddelats.

Jämlikt 1 § *förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond* äger skattskyldig vid beräkning av nettointäkt av rörelse under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1942—1944, njuta avdrag för belopp som enligt vad i nämnda förordning sägs av årsvinsten avsättes till investeringsfond. Investeringsfonder som i sistnämnda förordning avses äro a) investeringsfond för byggnader, b) investeringsfond för inventarier och varulager, c) investeringsfond för arbeten i gruva samt d) investeringsfond för ersättande av förkrigslager. Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som under a) och b) sägs

tillkommer endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening, som tillgodonjuter fri avskrivning å inventarier. Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som under c) sägs tillkommer endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening. Jämlikt 2 § må avsättning, för vilken avdrag medgives, för visst beskattningsår icke överstiga: a) i fråga om investeringsfond för byggnader, 10 procent av årsvinsten enligt vederbörligen fastställd balansräkning för beskattningsåret och ej heller, såvitt angår aktiebolag, 3 procent av aktiekapitalet vid beskattningsårets utgång; b) i fråga om investeringsfond för inventarier och varulager samt investeringsfond för arbeten i gruva, sammanlagt 20 procent av årsvinsten och ej heller, såvitt angår aktiebolag, 6 procent av aktiekapitalet; c) i fråga om investeringsfond för ersättande av förkrigslager, ett belopp motsvarande minskning av dold reserv i varulager i samband med lagerminskning från utgången av det beskattningsår, som gick till ända närmast före den 1 september 1939, till utgången av det beskattningsår taxeringen avser, med tillägg av 20 procent av den beräknade anskaffningskostnaden vid förstnämnda tidpunkt för det därefter avgångna lagret, *eller,* om trots lagerminskningen den dolda reserven mellan de angivna tidpunkterna ej ändrats eller ock ökats, ett belopp motsvarande 20 procent av nämnda anskaffningskostnad med avdrag i förekommande fall av reservökningen; i förra fallet må dock avdrag för fondavsättning ej ske med större belopp än 80 procent av anskaffningskostnaden, varjämte i båda fallen vid avsättningen skall avräknas belopp, för vilket liknande avdrag för fondavsättning åtnjutits under föregående beskattningsår. Har lagerminskningen förorsakats av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning, må, såvitt angår det sålunda avgångna lagret, det belopp som i de under c) angivna fallen beräknats till 20 procent av anskaffningskostnaden vid utgången av det beskattningsår, som gick till ända närmast före den 1 september 1939, i stället beräknas till skillnaden mellan kostnaden för att anskaffa ett mot lagerminskningen svarande lager vid utgången av det beskattningsår taxeringen avser och sagda anskaffningskostnad; och skall beträffande lagerminskning som nu sagts den eljest stadgade begränsningen av avdraget till 80 procent av sistnämnda kostnad ej äga tillämpning. I 3 § av förordningen stadgas vidare, att investeringsfond för byggnader, för inventarier och varulager samt för arbeten i gruva må tagas i anspråk endast under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1943 och 1944, eller under sådant senare beskattningsår som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes. Sådant beslut må avse företag av alla slag eller företag eller verksamhet av viss beskaffenhet och skall meddelas efter hörande av kommerskollegium och fullmäktige i riksbanken; medgivande att taga investeringsfond i anspråk skall avse minst två beskattningsår i följd. I 4 § stadgas att investeringsfond må tagas i anspråk under visst beskattningsår för följande ändamål, nämligen a) investeringsfond för byggnader: för avskrivning å byggnader som uppförts under samma beskattningsår; b) investeringsfond för inventarier och varulager: för avskrivning å maski-

ner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt nedskrivning å råvaror, hel- och halvfabrikat med högst ett belopp motsvarande kostnaden för tillverkning eller anskaffning av dylika tillgångar under samma beskattningsår; c) investeringsfond för arbeten i gruva: för undersökningsarbete m. m. under beskattningsåret i gruva, stenbrott eller annan liknande fyndighet; samt d) investeringsfond för ersättande av förkrigslager: för nedskrivning å råvaror, hel- och halvfabrikat på det sätt och i den utsträckning som angivits beträffande investeringsfond för inventarier och varulager, i den mån tillverkningen eller anskaffningen innefattar lagerökning under beskattningsåret. Hinder möter ej att taga i anspråk investeringsfond för inventarier och varulager för de ändamål, som nyss angivits för investeringsfond för arbeten i gruva, eller att taga i anspråk investeringsfond av det senare slaget för de ändamål, som nyss angivits för fond av det förra slaget. I 5 § stadgas vidare att för beskattningsår, under vilket fondmedel tagits i anspråk, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnader eller inventarier eller för där omförmäld nedskrivning å varulager eller för där angivna arbeten i gruva med belopp svarande mot fondens minskning icke ske, men skall, där medlen tagits i anspråk för avskrivning eller nedskrivning, den ifrågavarande tillgången anses i beskattningsavseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits. Slutligen stadgas i 6 §, att om fondmedel ej tagits i anspråk senast under det beskattningsår, för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det då avdraget för avsättningen skett, efterbeskattning skall ske.

Förordnande jämlikt 3 § i 1942 års förordning har icke meddelats.

Genom 1942 års förordning angående investeringsfonder upphävdes förordningen den 20 juni 1941 (nr 433) om fortsatt rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond. Jämlikt övergångsbestämmelserna till 1942 års förordning skulle fondavsättning som gjorts enligt den sålunda upphävda förordningen — vilken gällde avsättningar under de beskattningsår, för vilka taxering verkställdes åren 1942, 1943 och 1944 — anses utgöra avsättning enligt 1942 års förordning.

Vidare må här erinras om *förordningen den 30 maj 1941 (nr 360) med särskilda bestämmelser beträffande taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskilling vid avyttring av fartyg.* Genom sistnämnda förordning har stadgats, att den i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen stadgade rätten att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg må, såvitt angår fartyg som förlorats under beskattningsår, för vilket taxering ägt rum åren 1940—1942, avse en fördelning på fem år i stället för i nyssnämnda moment angivna tre år eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom femårsperioden. Vidare har genom nu förevarande förordning föreskrivits, att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skall äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg,

som avyttrats under något av de beskattningsår, för vilka taxering ägt rum år 1941 eller år 1942.

Motsvarande bestämmelser ha genom förordningar den 19 juni 1942, nr 410, och den 17 juni 1943, nr 400, meddelats beträffande taxeringarna åren 1943 och 1944.

Framställningar om ändring av gällande bestämmelser.

I. I en den 10 december 1942 dagtecknad skrivelse har *Sveriges industriförbund* hemställt *dels* att gällande bestämmelser rörande konjunkturinvesteringsfonder och investeringsfonder måtte arbetas samman till en enda författning *dels ock* att enhetliga regler måtte utfärdas angående rätten att taga i anspråk under olika år gjorda fondavsättningar.

Sveriges redareförening har i en den 16 december 1942 dagtecknad skrivelse förklarat sig instämma i industriförbundets framställning.

Över industriförbundets och redareföreningens skrivelser ha yttranden efter remiss avgivits av fullmäktige i riksbanken, statskontoret och kommerskollegium.

I remissyttrandena har vitsordats önskvärdheten i och för sig av en sammanarbetning av ifrågavarande författningar. *Fullmäktige i riksbanken* ha dock framhållit, att sammanförandet av de olika författningsbestämmelserna till en förordning för närvarande erbjöde stora tekniska svårigheter. *Kommerskollegium* har förklarat sig vilja ifrågasätta, om icke med en eventuell sammanarbetning av författningarna borde anstå, till dess att nya föreskrifter meddelades, avseende de beskattningsår för vilka taxering verkställes efter år 1944.

Förslaget om ändrade bestämmelser rörande ianspråktagande av redan gjorda fondavsättningar har däremot icke vunnit tillstyrkan i remissyttrandena. *Fullmäktige i riksbanken* ha emellertid i detta sammanhang ifrågasatt, om man icke borde överväga att förlänga den i 6 § i 1938 års förordning stadgade tid — sex år — inom vilken fondmedel överhuvud finge tagas i anspråk.

II. Vidare har *Sveriges lantbruksförbund* i en den 2 juni 1943 dagtecknad skrivelse hemställt *dels* om utfärdande av tilläggsbestämmelser till 1938 års förordning av innebörd, att den i 6 § i förordningen angivna tidsfristen för ianspråktagande av avsatta fondmedel utsträcktes från sex till åtta år *dels ock* att bestämmelser måtte meddelas angående ianspråktagande av de jämlikt 1938 års förordning avsatta konjunkturinvesteringsfonderna för inventarier och varulager.

Över den av lantbruksförbundet ingivna skrivelsen ha yttranden efter remiss avgivits av fullmäktige i riksbanken, kammarrätten, statskontoret, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare),

överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Västernorrlands län.

I de över lantbruksförbundets skrivelse avgivna remissyttrandena — med undantag för det av *länsstyrelsen i Stockholms län* avgivna — har framställningen om utsträckning av den i 1938 års förordning stadgade absoluta tidsfristen för fondmedels ianspråktagande från sex till åtta år tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Däremot ha meningarna varit delade i fråga om lämpligheten av att nu meddela bestämmelser angående rätt att taga i anspråk konjunkturinvesteringsfonder för inventarier och varulager. Förslaget har sålunda i denna del tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *statskontoret* samt *länsstyrelserna i Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus* samt *Älvsborgs län*. Däremot ha *fullmäktige i riksbanken, kammarrätten, överståthållarämbetet* och *länsstyrelsen i Västernorrlands län* funnit sig icke kunna tillstyrka förslaget. *Kommerskollegium* har för sin del inskränkt sig till att framhålla önskvärdheten av en allmän omprövning av lagstiftningen på området. *Länsstyrelsen i Stockholms län* har förklarat sig icke vara beredd att i frågans nuvarande läge göra något uttalande i saken.

III. Slutligen har *Sveriges redareförening* i skrivelse den 14 januari 1944 hemställt *dels* om förlängt uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat tonnage respektive köpeskilling för avyttrat tonnage *dels ock* om utvidgad rätt för rederierna att verkställa skattefria fondavsättningar för nyanskaffning och reparation av fartyg.

I anledning av de sålunda gjorda framställningarna har inom finansdepartementets rättsavdelning utarbetats en *promemoria rörande investeringsfonder och särskilt rederiföretagens rätt att göra avsättningar till dylika fonder.* I promemorian har till behandling upptagits, förutom de i förenämnda skrivelser berörda frågorna, jämväl frågan om utvidgning av 1942 års förordning till att gälla även fondavsättningar under åren 1944—1946 (motsvarande räkenskapsår). Vidare har i promemorian behandlats den vid 1943 års riksdag i en interpellation i andra kammaren av herr Wiberg berörda frågan om utvidgad avdragsrätt i sådana fall, då avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager föranleddes av eldsolycka eller därmed jämförlig anledning.

Till departementspromemorian hade fogats förslag till *dels* förordning med vissa bestämmelser angående efterbeskattning av fondmedel, som avsatts till konjunkturinvesteringsfond, *dels* förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg m. m. *dels ock* förordning om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond. Författningsförslagen torde få såsom *bihang* fogas vid statsrådsprotokollet i förevarande ärende.

Över departementspromemorian med därvid fogade författningsförslag ha efter remiss yttranden avgivits av kammarrätten, statskontoret, kommerskollegium och överståthållarämbetet (som därvid såsom eget utlåtande åberopat ett av taxeringsinspektören Sven Holdo till ämbetet avgivet yttrande) samt länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Örebro och Gävleborgs län. Kommerskollegium har jämte eget yttrande överlämnat yttranden från samtliga handelskammare ävensom från Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, kooperativa förbundet, Sveriges redareförening och föreningen Sveriges inrikessjöfart. Industriförbundet, Stockholms handelskammare, Västergötlands och norra Hallands handelskammare, handelskammaren i Karlstad samt Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare ha därvid åberopat ett av delegerade för industriförbundet, Stockholms handelskammare, svenska bankföreningen och svenska försäkringsbolags riksförbund i ärendet avgivet yttrande; jämväl Sveriges grossistförbund har i vissa delar åberopat nyssnämnda yttrande.

Fråga om sammanarbetning av 1938 och 1942 års förordningar samt om förlängning av lagstiftningens giltighetstid m. m.

I *departementspromemorian* anföres i nu förevarande delar:

Vad först angår den av Sveriges industriförbund berörda frågan om eventuell sammanarbetning av 1938 års förordning angående konjunkturinvesteringsfonder med 1942 års förordning angående investeringsfonder torde böra erinras om, att den tidigare lagstiftningen i ämnet avsetts skola bidraga till en utjämning av konjunkturförhållandena under olika år. Med den genom lagstiftningen medgivna avdragsrätten avsågs sålunda att öka möjligheterna för näringsföretagen att under en kommande lågkonjunktur bereda sysselsättning åt sina anställda genom att då verkställa i och för sig önskvärda byggnadsarbeten m. m. Den senare lagstiftningen motiverades däremot av i viss mån andra skäl; denna lagstiftning avsåg främst att bereda möjlighet till uppskov viss tid med vidtagandet av sådana dispositioner, som i övrigt kunde vara tveksamma men som med hänsyn till skatteeffekten kunde anses böra vidtagas omedelbart. På grund av denna olikhet hos författningarna och med hänsyn till de tekniska svårigheter, som ett sammanförande av bestämmelserna till *en* författning skulle erbjuda, synes industriförbundets framställning i denna del knappast böra föranleda någon åtgärd. I detta sammanhang bör även beaktas, att båda de ifrågavarande författningarna äro av provisorisk natur. Med hänsyn till grunden för 1938 års lagstiftning i ämnet synas icke heller bestämmelserna rörande fondernas ianspråktagande kunna utformas efter fullt samma linjer som enligt 1942 års förordning.

Vad därefter angår Sveriges lantbruksförbunds framställning om utsträckning av den i 6 § i 1938 års förordning stadgade absoluta tidsfristen för ianspråktagande av avsatta fondmedel må till en början framhållas, att denna

tidsfrist, såvitt angår under beskattningsåret 1938 avsatta medel, utlöper innevarande år; därest dessa fondmedel icke tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under år 1944 (eller motsvarande räkenskapsår) skola medlen alltså efterbeskattas. Vidare må framhållas, att tillstånd att taga i anspråk konjunkturinvesteringsfond för inventarier och varulager enligt 1938 års förordning ännu icke meddelats vare sig beträffande 1938 års fonder eller beträffande de fonder för samma ändamål, som avsatts under beskattningsåren 1939 och 1940. Ehuru den omständigheten i och för sig, att den absoluta tidsfristen utlöper innan fondmedlen överhuvud fått tagas i anspråk, icke bör föranleda en utsträckning av nämnda tidsfrist, torde en dylik utsträckning beträffande 1938 års fonder likväl få anses befogad med hänsyn till den antagliga konjunkturutvecklingen. Den föreslagna utsträckningen av två år, d. v. s. till utgången av år 1946 (eller motsvarande räkenskapsår) synes såvitt angår dessa fonder vara väl avpassad. Vad åter angår övriga av 1938 års förordning reglerade fonder — d. v. s. de som avsatts under beskattningsåren 1939 och 1940 — synes däremot icke lämpligt att nu medgiva en motsvarande förlängning på två år. Den absoluta tidsfristen utlöper i fråga om dessa fonder med utgången av år 1945 respektive år 1946. Att redan i nuvarande skede medgiva en utsträckning av tidsfristen utöver sistnämnda tidpunkt synes icke påkallat. För att vinna enhetlighet i fråga om samtliga de av 1938 års förordning reglerade fonderna — och för att icke redan under år 1945 behöva taga upp frågan till omprövning — torde däremot tidsfristen jämväl i fråga om de fonder, som avsatts för beskattningsåret 1939, böra utsträckas till nyssnämnda tidpunkt d. v. s. till utgången av år 1946. Vidtages en dylik anordning, skulle för såväl 1938 års fonder som för de under åren 1939 och 1940 avsatta fonderna den absoluta tidsfristen utlöpa vid utgången av år 1946 (eller motsvarande räkenskapsår). Skulle förhållandena framdeles göra en ytterligare utsträckning aktuell, torde frågan därom böra tagas upp vid 1946 års riksdag; i analogi med vad som här föreslagits synes en eventuell framtida förlängning böra ske i den formen att för samtliga de av 1938 års förordning reglerade fonderna tidsfristen ytterligare framflyttas ett eller flera kalenderår.

Författningstekniskt synes den nu ifrågasatta förlängningen av den absoluta tidsfristen för fondmedlens ianspråktagande böra genomföras i form av en tilläggsförfattning till 1938 års förordning; såsom sluttid bör därvid angivas, icke »det beskattningsår, för vilket taxering sker under sjätte taxeringsåret efter det då avdrag för avsättningen medgivits» utan »det beskattningsår, för vilket taxering skall äga rum år 1947».

Det må här anmärkas, att den föreslagna förlängningen av den absoluta tidsfristen självfallet icke innebär ett medgivande att under ifrågavarande tid taga i anspråk fonderna, utan att förlängningen tvärtom väsentligen motiveras av att ett ianspråktagande av fonderna för närvarande icke är önskvärt med hänsyn till rådande förhållanden i fråga om tillgång å arbetskraft och materialier m. m.

Innan redareföreningens skrivelse av den 14 januari 1944 härefter göres

till föremål för uttalanden, må till behandling upptagas frågan om generell förlängning av 1942 års lagstiftning angående investeringsfonder. Sistberörda förordning avsåg fondavsättningar under åren 1941—1943 (motsvarande räkenskapsår); för innevarande beskattningsår finnas sålunda icke bestämmelser om rätt att göra skattefria avsättningar till investeringsfonder. Emellertid synas de skäl, som föranledde 1942 års lagstiftning i ämnet, äga tillämpning även i fråga om innevarande beskattningsår. Förordningen torde alltså böra göras tillämplig jämväl på avsättningar under beskattningsåret 1944. I vad mån förordningen redan nu bör givas tillämpning jämväl efter år 1944 kan göras till föremål för diskussion. Emellertid kan det synas motiverat att låta den nu ifrågasatta förlängningen avse en tidsperiod av tre år, d. v. s. avsättningar som göras under åren 1944—1946 (motsvarande räkenskapsår). Förlängningen torde i tekniskt hänseende böra genomföras såsom en ändring av 1 § i 1942 års förordning.

Därest lagstiftningen framdeles finnes böra gälla även för tiden efter år 1946, kan i ett sådant läge ifrågakomma att utbyta den nuvarande tidsbegränsade författningen mot en mera permanent författning, som icke anknyter till vissa angivna beskattningsår. I samband därmed — och därest icke av andra skäl en sådan åtgärd redan dessförinnan vidtages — torde, eventuellt genom särskilda sakkunniga, en mera genomgripande översyn och komplettering av det ifrågavarande författningskomplexet böra verkställas än som för närvarande kunnat ske.

I ett flertal av de över departementspromemorian avgivna remissyttrandena har frågan om sammanarbetning och förenhetligande av 1938 och 1942 års förordningar upptagits till behandling.

Av de hörda myndigheterna har därvid endast *länsstyrelsen i Kalmar län* uttalat sig för att åtgärder nu borde vidtagas i syfte att söka åstadkomma en dylik sammanarbetning.

Överståthållarämbetet samt *länsstyrelserna i Stockholms, Hallands* och *Örebro län* ha funnit dylika åtgärder icke böra vidtagas.

Kammarrätten har i denna del anfört:

Enligt kammarrättens mening låter det sig icke förnekas, att gällande bestämmelser angående investeringsfonder och konjunkturinvesteringsfonder förete inbördes olikheter, som knappast kunna anses till fullo motiverade, varjämte bestämmelserna äro för såväl de skattskyldiga som beskattningsnämnderna svåra att överblicka. De till 1938 och 1942 års huvudförfattningar redan utfärdade följdförfattningarna ävensom de i departementspromemorian nu föreslagna författningarna torde icke bidraga att göra ifrågavarande lagstiftning mer lättöverskådlig. Kammarrätten vill därför — samtidigt som kammarrätten instämmer i ovanstående, uti promemorian gjorda uttalande — framhålla det önskvärda i att spörsmålet om ovannämnda bestämmelsers sammanarbetning och förenhetligande snarast upptages till förnyad prövning. Lämpligen borde detta kunna ske i samband med den mera genomgripande översyn och komplettering av ifrågavarande författningskomplex, varom i promemorian talas.

I det av *delegerade för industriförbundet m. fl.* till kommerskollegium avgivna yttrandet uttalas däremot — i samband med att en väsentlig utvidgning av lagstiftningen tillstyrkes — att de mot en sammanarbetning av författningarna anförda skälen icke syntes övertygande, åtminstone icke såvitt anginge bestämmelserna om fondernas ianspråktagande. En liknande mening har kommit till uttryck i flertalet av de från *handelskamrarna* till kommerskollegium inkomna yttrandena ävensom i *Sveriges grossistförbunds* yttrande.

Kommerskollegium har för egen del anfört:

För egen del vill kollegium beträffande det ifrågavarande spörsmålet erinra om att kollegium i sitt utlåtande den 6 februari 1943 över industriförbundets förutnämnda framställning fann det ur näringslivets synpunkt önskvärt, att bestämmelserna i fråga bleve sammanförda i en gemensam författning och erhölle en mera konsekvent utformning. Kollegium ansåg det emellertid tveksamt, om för det dåvarande, då 1942 års förordning nyligen utfärdats utan att något samlande av föreskrifterna i ämnet kommit till stånd, vore lämpligt att företaga en sådan åtgärd, och ifrågasatte därför, att därmed finge anstå till dess att nya föreskrifter meddelades för skattefria avsättningar efter den i 1942 års förordning angivna tiden, d. v. s. det beskattningsår, för vilket taxering verkställdes efter år 1944. Den nu föreslagna lagstiftningen, som bland annat innebär en fortsatt tillämpning av 1942 års förordning, är av provisorisk karaktär. Då emellertid, såsom i promemorian antydes, en utredning om en mera genomgripande översyn och komplettering av ifrågavarande författningskomplex torde få verkställas, synes i samband härmed frågan om gemensamma föreskrifter beträffande de båda slagen av fonder ävensom frågan om övergång till en permanent lagstiftning inom förevarande område böra göras till föremål för undersökning.

Det i departementspromemorian framlagda förslaget om utsträckning av den i 6 § i 1938 års förordning stadgade tidsfristen för fondmedels ianspråktagande till att avse tiden till och med utgången av år 1946 (motsvarande räkenskapsår) har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga remissyttranden.

Kammarrätten har i denna del gjort följande uttalande.

Det i departementspromemorian framlagda förslaget om ett sådant utsträckande av den i 6 § 1938 års förordning stadgade tid att den absoluta tidsfristen för ianspråktagandet av samtliga jämlikt nämnda förordning verkställda fondavsättningar komme att utlöpa med utgången av år 1946 (eller motsvarande räkenskapsår), synes icke minst av praktiska hänsyn böra tillstyrkas. På grund av 6 § andra stycket 1938 års förordning med de där givna bestämmelserna om efterbeskattning av fondmedel lärer det dock vara nödvändigt, att de jämlikt nämnda förordning vid olika tider avsatta fondmedlen även framdeles hållas åtskilda. Beskattningsnämndernas arbete synes emellertid genom den föreslagna författningsändringen knappast försvåras och i sin helhet icke heller ökas.

I promemorian uttalas att utsträckningen av den absoluta tidsfristen för fondmedlens ianspråktagande författningstekniskt bör genomföras genom en tilläggsförfattning. Häremot kan invändas att direkta hinder mot de föreslagna bestämmelsernas inarbetande i huvudförfattningen icke synas föreligga. Genom ett förfarande sådant som det sistnämnda skulle en ytterligare

ökning av antalet fristående författningar på ifrågavarande område förhindras. Härigenom undvekes även den risken, att den nu föreslagna bestämmelsen tolkades därhän att densamma innefattade ett medgivande att taga de avsatta medlen i anspråk för sitt avsedda ändamål.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har uttalat, att det kunde synas som om den ifrågasatta tidsgränsen för investeringsfondernas utnyttjande vore väl snäv, men att å andra sidan så starka praktiska skäl talade för vad härutinnan föreslagits att ingen befogad anmärkning borde kunna riktas däremot.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. ha i sitt till kommerskollegium avgivna yttrande berört frågan om en allmän förlängning av den tidsperiod, inom vilken fondmedel må tagas i anspråk. Delegerade ha i sådant hänseende anfört:

Om lagstiftningen skall bliva till avsett gagn fordras emellertid, icke blott att dess tillämpningsområde utsträckes utan även att författningsbestämmelserna så sammanfattas och utformas, att de kunna av de skattskyldiga och taxeringsmyndigheterna utan svårighet överblickas och förstås samt att de bestämmelser i de nuvarande författningarna, som verka avhållande på företagens villighet att använda sig av lagstiftningen, bliva avlägsnade. I detta avseende bör beaktas, att ett företag enligt såväl gällande som i promemorian föreslagen lagstiftning icke med säkerhet kan påräkna, att Kungl. Maj:t inom den fastställda sexårsperioden kommer att medgiva att investeringsfond får tagas i anspråk för avsett ändamål. Särskilt för åstadkommande av en planmässig fondering för mera omfattande anläggningar är denna period för kort och bör såsom industriförbundet föreslagit utsträckas till exempelvis 10 år. Om perioden utgått utan att Kungl. Maj:t funnit anledning medgiva ianspråktagande av fonden, har avsättningen likväl icke varit meningslös utan fonden har fungerat såsom ett beredskapsanslag, ställt till förfogande för mötande av befarad depression. Det skulle därför framstå såsom rimligt, att fonden, då perioden utgått utan att dess ianspråktagande medgivits, likväl finge av företaget användas för avsett ändamål inom exempelvis närmaste treårsperiod. Härigenom skulle åtminstone ett av de återhållande momenten i gällande lagstiftning bliva mindre framträdande.

Förslaget om utvidgning av 1942 års förordning till att gälla jämväl fondavsättningar under åren 1944—1946 (motsvarande räkenskapsår) har vid remissförfarandet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Kammarrätten* har därvid för sin del uttalat, att med en permanent lagstiftning i ämnet borde anstå till dess erfarenhet även under mera normala tider vunnits av den nu gällande lagstiftningen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* har ifrågasatt ytterligare förlängning av förordningens giltighetstid. Länsstyrelsen har sålunda anfört:

De bestämmelser, vilka för närvarande tillåta skattefria avsättningar till investeringsfonder, torde bl. a. hava tillkommit för att näringslivet härigenom skulle kunna bevara sin förkrigskapacitet eller snarast möjligt efter krigets slut kunna återvinna, vad som under kriget förlorats av densamma. Om man på angivna väg skall kunna nå detta syfte, synes den föreslagna tidsbegränsningen för förordningens giltighet till och med taxeringsåret 1947 knappast vara lyckligt avvägd. Det förhåller sig visserligen så att den av kriget orsakade prisstegringen på olika områden tillfört näringslivet betydligt stegrade

vinster, vilka i viss utsträckning använts för nedskrivning till förkrigsnivå av bl. a. nyanskaffade varulager och maskiner, men då svårigheterna att kvantitativt uppbringa varulager, fartyg, inventarier m. m. till förkrigsnivå hava varit betydande, där icke strävandena i sådan riktning helt misslyckats, har erforderlig nyanskaffning i nu berört avseende måst ställas på framtiden. Dessa svårigheter torde komma att fortfara så länge den av kriget orsakade avspärrningen i våra utlandsförbindelser varar, och det lärer krävas en relativt lång tid efter avspärrningens upphörande, innan varulager, fartyg, maskiner m. m. åter anskaffats i sådan utsträckning, att de kunna anses tillräckliga för att tillgodose den efterfrågan, som rått före kriget. Under sådana förhållanden torde man knappast kunnat räkna med, att näringslivet vid den tidpunkt, då giltigheten av ovanberörda förordning är avsedd upphöra, kan hava funnit åsyftad användning för den genom här ifrågavarande förordning möjliggjorda skattefria fonderingen. Det synes därför önskvärt, att förordningens giltighetstid utsträckes till viss tidrymd, förslagsvis två år, från tidpunkt, som anknyter till avspärrningens hävande, och det torde knappast behöva befaras, att statsmakternas möjligheter att vid behov dirigera utvecklingen efter önskvärda linjer härigenom skulle märkbart minskas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har — jämte det länsstyrelsen tillstyrkt det i departementspromemorian framlagda förslaget — uttalat att länsstyrelsen funnit det tveksamt om de förmåner, som författningen beredde företagen, vore ur allmän synpunkt tillräckligt grundade särskilt i vad avsåge investeringsfonder för byggnader och inventarier; länsstyrelsen ansåge dock förhållandena icke nu ägnade att föranleda någon ändring i princip i hittillsvarande föreskrifter härom.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. ha anfört bland annat följande:

Den i promemorian föreslagna lagstiftningen är tidsbegränsad och vi förutsätta, liksom ock i promemorian antydes, att en mera genomgripande översyn och komplettering, eventuellt genom särskilda sakkunniga, av förevarande författningskomplex kommer att verkställas. En lagstiftning av permanent karaktär rörande investeringsfonder, så utformad att näringsföretag av alla slag beredas möjlighet att använda sig därav och även verksamt stimuleras därtill, skulle enligt vår bestämda uppfattning utgöra ett så värdefullt konjunkturutjämnande instrument att ett ytterligare förhalande av denna, icke minst för det allmänna och särskilt under nuvarande labila läge synnerligen betydelsefulla fråga icke enligt vår mening är försvarligt.

Departementschefen.

I departementspromemorian har föreslagits en utvidgning av 1942 års förordning angående investeringsfonder till att avse även fondavsättningar, som göras under åren 1944—1946 (motsvarande räkenskapsår). I anslutning härtill har anförts att, därest lagstiftningen framdeles funnes böra gälla även för tiden efter år 1946, det i ett sådant läge kunde ifrågakomma att utbyta den nuvarande tidsbegränsade författningen mot en mera permanent författning. Det har vidare i promemorian uttalats, att i samband med en sådan åtgärd — och därest åtgärden icke av andra skäl vidtoges redan dessförinnan — en mera genomgripande översyn och komplettering av det ifrågavarande författningskomplexet, eventuellt genom särskilda sakkunniga, borde verkställas än som för närvarande kunnat ske.

Till de sålunda gjorda uttalandena kan jag ansluta mig. De alltjämt rådande förhållandena torde böra föranleda en förlängning av lagstiftningens giltighetstid. Å andra sidan synes det icke lämpligt att förrän ytterligare erfarenheter vunnits och en grundlig översyn verkställts av hela författningskomplexet upptaga frågan om en permanent lagstiftning i ämnet. Vid angivna förhållanden synes den föreslagna provisoriska förlängningen av giltighetstiden på tre år böra godtagas.

Författningstekniskt torde den föreslagna förlängningen böra genomföras i form av en ändring av 1 § i 1942 års förordning.

Ur vissa synpunkter kunde det vara lämpligt att 1938 och 1942 års förordningar rörande konjunkturinvesteringsfonder respektive investeringsfonder arbetades samman till en enda författning. Å andra sidan kan framhållas, att författningarna motiverats av delvis olika skäl och att en sammanarbetning av författningarna skulle medföra vissa tekniska svårigheter. Med hänsyn härtill och då man, såsom av det nyss sagda framgår, torde böra räkna med att hela författningskomplexet blir föremål för översyn inom en näraliggande framtid, synes med frågan om en eventuell sammanarbetning av författningarna tills vidare kunna anstå.

Anledning torde icke föreligga att ändra de i respektive förordningar intagna bestämmelserna angående rätt att taga i anspråk fonder av ifrågavarande slag. Det torde, på sätt i förordningarna angives, böra ankomma på Kungl. Maj:t att i den mån konjunkturutvecklingen därtill föranleder lämna tillstånd till fondmedlens ianspråktagande.

Såsom i departementspromemorian framhållits utlöper den absoluta tidsfristen för ianspråktagande av de under år 1938 (motsvarande räkenskapsår) avsatta fondmedlen vid innevarande års utgång. Därest medlen icke vid nämnda tidpunkt tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål, skola medlen alltså efterbeskattas. I departementspromemorian har föreslagits en förlängning av tidsfristen med två år för 1938 års fonder och med ett år för 1939 års fonder, varigenom den absoluta tidsfristen för samtliga enligt 1938 års förordning avsatta fondmedel skulle utlöpa vid utgången av år 1946 (motsvarande räkenskapsår). Till detta förslag, som vid remissförfarandet allmänt tillstyrkts, kan jag ansluta mig. Jag vill härvid framhålla, att den omständigheten i och för sig att tidsfristen utlöper innan fondmedlen överhuvud fått tagas i anspråk icke bör få föranleda en utsträckning av tidsfristen; frågan om en sådan utsträckning bör bedömas uteslutande med hänsyn till den antagliga konjunkturutvecklingen och intresset av att fondmedlen stå till disposition under den ifrågavarande tidsperioden.

I departementspromemorian har uttalats att den ifrågasatta förlängningen av den absoluta tidsfristen för fondmedlens ianspråktagande författningstekniskt syntes böra genomföras i form av en tilläggsförfattning till 1938 års förordning. Kammarrätten har häremot invänt, att direkta hinder mot den föreslagna bestämmelsens inarbetande i huvudförfattningen icke syntes föreligga. Kammarrätten har vidare framhållit, att en ytterligare ökning av antalet fristående författningar på området därigenom skulle undvikas, varjämte man skulle undvika risken att den nu föreslagna bestämmelsen tolkades

såsom innefattande ett medgivande att taga de avsatta medlen i anspråk. Med hänsyn till vad kammarrätten sålunda anfört torde den föreslagna förlängningen böra genomföras såsom en ändring av 6 § i 1938 års förordning.

Förlängningen av den absoluta tidsfristen för fondmedlens ianspråktagande torde böra föranleda motsvarande ändring av den i 6 § andra stycket upptagna bestämmelsen angående den tid, för vilken ränta skall beräknas vid efterbeskattning.

Förlängt uppskov med beskattning av försäkringsersättning för förlorat respektive köpeskilling för avyttrat fartyg.

Sveriges redareförening har i sin förenämnda skrivelse den 14 januari 1944 — efter att först ha lämnat en allmän redogörelse för förändringarna i det svenska tonnaget under nu pågående krig samt för rederiernas möjligheter att enligt gällande bestämmelser anskaffa ersättningstonnage — anfört följande.

Vad angår frågan om beskattningen av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller av köpeskilling för avyttrat fartyg hava under kriget utfärdats särskilda bestämmelser härom. Enligt förordningen den 30 maj 1941 (nr 360) äger skattskyldig vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, såvitt angår sådana som förlorats under beskattningsåren 1940—1942, på fem år i stället för på tre år enligt bestämmelserna i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen eller ock upptaga sådan ersättning till beskattning under ett eller flera år inom femårsperioden. Detsamma gäller även beträffande köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår, för vilka taxering ägt rum åren 1941 eller 1942. Genom förordningarna den 19 juni 1942 (nr 410) och den 17 juni 1943 (nr 400) har vad ovan stadgats i 1941 års förenämnda förordning utsträckts till att gälla även för de fall, att förlusten eller avyttringen ägt rum under beskattningsår, för vilka taxering verkställts år 1943 respektive skall verkställas år 1944.

Därest icke förlängt uppskov beviljas med beskattningen av försäkringsersättning för förlorat eller av köpeskilling för avyttrat tonnage, i första hand enligt 1941 års förordning, komma de rederier, som i början av kriget förlorat eller sålt tonnage, i ett sämre läge än de, som förlorat eller sålt tonnage under de senaste åren, alldenstund det ännu icke är möjligt att anskaffa ersättningstonnage till rimliga priser. Vid detta förhållande finner föreningen rättvisa och billighet bjuda, att förlängt uppskov medgives med beskattningen av förenämnda ersättningar och köpeskillingar intill den tidpunkt, då återanskaffning kan ske till skäliga priser. Då det för närvarande icke är möjligt att angiva en bestämd tidpunkt härför, synes en föreskrift härom böra införas, avgränsad till förslagsvis fem år efter krigets slut. Skulle en ändring av ovan antydd natur icke genomföras, riskera de rederier, som enligt nu gällande bestämmelser inom den närmaste tiden skola beskattas för ifrågavarande ersättningar eller köpeskillingar, att få avstå en så betydande del av beloppen i fråga, att det måhända icke blir dem möjligt att efter krigets slut beställa eller inköpa nytt ersättningstonnage.

I *departementspromemorian* anföres i nu förevarande hänseende:

Vad härefter angår redareföreningens skrivelse har föreningen i densamma till en början tagit upp frågan om ytterligare förlängning av den genom

särskilda förordningar den 30 maj 1941 (nr 360), den 19 juni 1942 (nr 410) och den 17 juni 1943 (nr 400) stadgade rätten att — vad angår fartyg som förlorats under beskattningsåren 1939 till och med 1943 respektive avyttrats under beskattningsåren 1940 till och med 1943 — antingen fördela försäkringssumman respektive köpeskillingen på en period av fem år eller upptaga beloppet såsom intäkt under ett eller flera år inom femårsperioden. För belopp, som uppburits år 1939, utlöpte femårsperioden med utgången av år 1943. Redareföreningen har nu för sin del föreslagit en utsträckning av ifrågavarande perioder till att omfatta tiden intill dess fem år förflutit från det kriget upphör.

De ifrågavarande bestämmelserna om rätt att upptaga försäkringsbelopp för förlorat fartyg respektive köpeskilling för avyttrat fartyg såsom intäkt under visst eller vissa år under en femårsperiod ha tillkommit bl. a. i syfte att bereda vederbörande uppskov med beskattningen till dess nytt fartyg kunnat anskaffas, därvid beloppet förutsättes komma att användas till avskrivning å det nya fartyget. Med hänsyn till krigets långvarighet och svårigheterna att till rimliga priser anskaffa ersättningstonnage lärer emellertid i åtskilliga fall den medgivna femårsfristen vara för kort. Det torde därför vara befogat att medge viss utsträckning av den period, inom vilken beloppet skall tagas till beskattning. Redareföreningens förslag, enligt vilket perioden skulle omfatta tiden intill dess fem år förflutit efter krigets slut, synes emellertid vara alltför långtgående. Det torde få anses önskvärt att förlängningen — i vart fall för närvarande — ges en mera begränsad omfattning, varigenom statsmakternas möjligheter att vid behov dirigera utvecklingen efter önskvärda linjer ökas. Med utgångspunkt härifrån synes det lämpligt att perioden utsträckes för belopp, som influtit under år 1939, med tre år eller t. o. m. beskattningsåret 1946, samt för belopp, som influtit under år 1940 eller år 1941, med två respektive ett år; därigenom skulle perioden för samtliga de fall, som regleras av 1941 års förordning i ämnet, komma att löpa till utgången av år 1946.

Författningstekniskt torde ändringen böra ske genom en särskild tilläggsförordning till 1941 års förordning i ämnet.

Skulle behov av ytterligare utsträckning av perioden framdeles uppkomma, torde i samband med en dylik författningsändring böra upptagas frågan om förlängning av perioden jämväl i fråga om de fall, som regleras av 1942 och 1943 års författningar i ämnet. Anmärkas må att femårsperioden enligt 1942 års förordning utlöper med utgången av år 1946.

Det i departementspromemorian framlagda förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i remissyttrandena. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* har uttalat, att det kunde synas som om den ifrågasatta tidsfristen vore väl snäv, men att å andra sidan så starka praktiska skäl talade för vad härutinnan föreslagits att ingen befogad anmärkning borde kunna riktas däremot. *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* har för sin del anfört, att man redan nu kunde förutse att den föreslagna tidsfristen skulle bliva för kort för att kunna utnyttjas, varför handelskammaren ifrågasatte huruvida icke perioden borde utsträckas ytterligare två år.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har — jämte det länsstyrelsen tillstyrkt det i departementspromemorian framlagda förslaget — förklarat sig vilja ifrågasätta, om det icke vore lämpligt att såsom villkor för rätt till ytterligare uppskov föreskriva att ett belopp, svarande mot den uppskjutna taxeringen, insattes hos riksbanken. Att så skedde kunde enligt länsstyrelsens mening vara motiverat bland annat med hänsyn till angelägenheten av att kontroll vunnes över att sådana till taxering kommande år uppskjutna belopp icke bleve »bortglömda». Länsstyrelsen har vidare uttalat, att då skattens förskjutning otvivelaktigt innebure en skatteförmån, det syntes skäligt att någon ränta icke utginge på det i riksbanken deponerade beloppet.

Departementschefen.

Det av Sveriges redareförening framlagda förslaget har så tillvida förordats i departementspromemorian att den period, inom vilken beskattning skall ske, föreslagits ökad beträffande under år 1939 uppburna belopp med tre år, beträffande under år 1940 uppburna belopp med två år och beträffande under år 1941 uppburna belopp med ett år; vid bifall till nämnda förslag skulle den period, inom vilken beskattning skall ske, för samtliga de fall som regleras av 1941 års författning komma att utlöpa vid utgången av år 1946 (motsvarande räkenskapsår). Det sålunda framlagda förslaget har vunnit tillstyrkan eller lämnats utan erinran i samtliga remissyttranden. Jämväl för egen del finner jag mig kunna tillstyrka detsamma. Skulle förhållandena framdeles göra en ytterligare utsträckning av beskattningsperioden önskvärd, torde i samband därmed böra övervägas att förlänga perioden jämväl i fråga om de fall, som regleras av 1942 och senare års författningar i ämnet. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att i prop. nr 242 till innevarande års riksdag framlagts förslag till bland annat förordning med särskilda bestämmelser beträffande taxering för inkomst år 1945 av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg eller köpeskilling vid avyttring av fartyg.

Enligt min mening föreligga icke tillräckliga skäl att nu föreskriva skyldighet för vederbörande att verkställa deposition i riksbanken av belopp, för vilket uppskov åtnjutes.

Fråga om utvidgad rätt för rederier att verkställa fondavsättningar.

Sveriges redareförening har i sin förenämnda skrivelse den 14 januari 1944 till en början anfört:

För vårt lands del är vidmakthållandet av vår handelsflotta vid minst samma storlek och kvalitet som före kriget av den allra största betydelse för att trygga tillförseln av vissa för vårt lands livsmedels- och råvaruförsörjning nödvändiga varor samt för att säkerställa transporten av våra exportvaror ävensom för att vårt land skall kunna hävda sin ställning på den internationella fraktmarknaden.

Under kriget har den svenska handelsflottan på grund av totalförluster av fartyg högst avsevärt minskats. Trots de betydande nybyggnaderna samt

inköpen av fartyg från utlandet omfattade handelsflottan, som den 1 september 1939 bestod av 2 252 fartyg om tillhopa 1 616 740 bruttoton, den 1 september 1943 endast 2 080 fartyg om sammanlagt 1 363 558 bruttoton. En minskning av handelsflottan under förenämnda tid har sålunda — trots att tanktonnaget under kriget ökat med 11 fartyg om 99 373 bruttoton — ägt rum med 172 fartyg om 253 182 bruttoton. Om hänsyn tages till beställda men ännu ej levererade fartyg, beräknas den svenska handelsflottan under år 1945 uppnå sin förkrigsstorlek. Att märka är emellertid, att därvid icke räknats med några ytterligare fartygsförluster under kriget eller med några förluster på grund av minfaran efter krigets slut. Ej heller har hänsyn tagits till den normala avgången av fartyg på grund av förslitning eller till följd av behovet av flottans modernisering.

Av verkställd utredning framgår i fråga om avgånget och nytillkommet tonnage under kriget, att grupperna trampfartyg i nordsjö- och oceanfart samt malmfartyg i nordsjöfart äro sämst tillgodosedda med ersättningstonnage. Under kriget har tramptonnaget på grund av krigsförluster minskats med ca 150 000 bruttoton. Ersättningsbyggena och nybeställningarna av sistnämnda tonnage hava icke varit av sådan omfattning, att de kunna uppväga förlusterna av sagda tonnage. I fråga om linjetonnaget synes även ett underskott komma att uppstå beträffande fartyg i nordsjöfart.

Om åldern av den svenska handelsflottan, sedd i sin helhet, gäller, att det gamla tonnaget trots en pågående föryngringsprocess, nu representerar en större andel än tidigare av handelsflottans hela bestånd. I regel plägar man räkna med en ekonomisk livslängd för ångfartyg av 20 år. Fartyg med högre ålder äro visserligen ej ekonomiskt oanvändbara för sjöfart, om de äro väl underhållna, men erfarenheten har visat, att under tider med låga fraktsatser, det äldre tonnaget har svårt att konkurrera med det mera moderna tonnaget. Den del av handelsflottan, som varit sysselsatt i trampfart, särskilt i nordsjöfart, har den största anparten av gammalt tonnage. Fartyg i kontraktsfart ävensom vissa grupper av fartyg i malmfart äro även gamla. Detsamma gäller även om linjefartyg i nordsjö- och östersjöfart. Allra sämst är läget för fartyg i inre fart och kustfart, där ca 87 procent av bruttotonnaget vid 1943 års början var så gammalt som 20 år och därutöver.

I fråga om fartygens storlek hava ganska betydande förändringar i det svenska tonnagets sammansättning ägt rum under kriget. Ångfartygstonnaget har i stort sett för alla fartygsstorlekar minskats, medan däremot motortonnaget i flertalet fall ökats. Minskningen av ångfartygstonnage i storlekarna 500 till 3 000 bruttoton uppgår till över 100 fartyg. Här är huvudsakligen fråga om trampfartyg men även om kontraktsfartyg och mindre linjefartyg, vilka förstnämnda fartyg haft sin huvudsakliga sysselsättning med import av kol och koks samt med export av trävaror och pappersmassa inom östersjö- och framför allt nordsjöområdet. Inom dessa grupper av fartyg hava ersättningsbyggnader förekommit blott i ringa omfattning, varför ett tydligt tonnageunderskott förefinnes inom dessa storleksgrupper.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att, om man endast tager hänsyn till de nuvarande fartygsförlusterna under kriget samt till nyanskaffningen av tonnage under samma tid, vår handelsflotta inom ca två år kan beräknas uppnå sin förkrigsnivå. Från denna utgångspunkt kan det synas, som om inga särskilda åtgärder nu skulle behövas för att stimulera nybyggnadsverksamheten på detta område. Tyvärr är emellertid läget annorlunda. Så länge kriget alltjämt pågår men även under en väsentlig tid därefter måste man räkna med av kriget föranledda ytterligare fartygsförluster. Vidare bör uppmärksammas, att vår handelsflotta, sedd i sin helhet, till sin samman-

sättning och kvalitet för närvarande icke är jämförbar med förkrigsflottan. Redan i det föregående har påvisats, att tramptonnaget under kriget betydligt minskats, samt att ersättningsbyggena och nybeställningarna av detta tonnage icke äro tillräckliga för att uppväga förlusterna därav. Ett icke ringa underskott kan även beräknas uppkomma beträffande linjetonnage, sysselsatt i nordsjöfart. Trots det nyanskaffade tonnaget utgör det gamla tonnaget nu en större andel av den svenska handelsflottans hela bestånd än tidigare. Om man härutinnan endast tager hänsyn till tramp- och kontraktstonnaget, finner man situationen vara mycket otillfredsställande. Dessa fartygskategorier äro nämligen i hög grad i behov av föryngring. Av de uppgifter, som finnas tillgängliga angående det nuvarande världstonnaget, framgår, att detta icke blott ökats i förhållande till förkrigsnivån utan även till mycket stor del föryngrats. Då erfarenheten visat, att vid riklig tonnagetillgång och låga frakter endast de modernaste fartygen kunna drivas med vinst, är det ur fredsberedskapssynpunkt av stor betydelse, att vår handelsflotta tillföres ersättning för såväl förlorade som äldre fartyg. I detta sammanhang må även beaktas, att omkring hälften av hela vårt utgående förkrigstonnage vid tidpunkten för den s. k. skagerackspärrens tillkomst var sysselsatt utanför densamma. Dessa fartygs oavbrutna verksamhet i trafik utanför spärren utan möjligheter till erforderlig översyn och reparation har i hög grad minskat deras värde och kommer att framtvinga behovet av en snabbare förnyelse eller i varje fall att åsamka rederierna betydande kostnader för fartygens iståndsättande i fullt driftsdugligt skick. Det senast anförda gäller även om ett stort antal fartyg, som på grund av omständigheterna måst sysselsättas i mycket intensiv trafik innanför spärren, ehuru dessa fartyg icke varit särskilt lämpade för sådan trafik, exempelvis de fartyg, som använts för befraktning av kol och malm. På grund av det senast anförda är det även ur fredsberedskapssynpunkt av behovet påkallat, att de under kriget förslitna fartygen iståndsättas i erforderlig grad.

I redareföreningens promemoria anföres vidare:

Gällande beskattningsregler äro visserligen så utformade, att de avses skola stimulera rederiföretagen att anskaffa nytt tonnage i stället för det förlorade. Det är en allmänt känd sak, att nämnda regler i sin mån medverkat till att vår handelsflotta kunnat tillföras nytt tonnage i så stor utsträckning som hittills varit fallet. Uppmärksammas må emellertid, att det huvudsakligen varit de större och redan vid krigets början väl konsoliderade rederierna, som haft möjlighet att bidraga till anskaffandet av nytt tonnage. Annorlunda förhåller det sig med rederier, som endast äga ett eller ett par fartyg, och till denna grupp av rederiföretag är närmast att hänföra tramprederierna. Sistnämnda rederier hava, såsom även framgår av den ovan lämnade redogörelsen, i regel icke haft samma möjligheter som de större rederierna att under kriget anskaffa ersättningsfartyg för de förlorade. De försäkringsbelopp de mindre rederierna erhållit för krigsförlista fartyg, hava på grund av gällande föreskrifter icke varit av den storleksordning, att sagda rederier kunat inköpa likvärdiga fartyg till de förlorade eller än mindre teckna kontrakt om nya fartyg, alldenstund kostnaderna härför under rådande förhållanden äro mångfaldigt större än den uppburna försäkringssumman för de förlorade fartygen. Härtill kommer att nämnda rederiers ekonomiska ställning med få undantag icke varit sådan, att de haft tillräckligt stora reserver, som kunnat utnyttjas såsom utfyllnad mellan anskaffningskostnaden för nytt fartyg och det erhållna försäkringsbeloppet. Reglerna om fri avskrivning, som gjort det möjligt för de större rederierna att skapa dolda

reserver, med vilka nyanskaffningen av fartyg delvis kunnat finansieras, hava icke varit till samma gagn för de mindre rederierna. I den mån sistnämnda rederiers fartyg varit helt avskrivna, vilket ofta varit fallet på grund av trampfartygens höga ålder, hava dessa rederier till följd av den nuvarande skärpta beskattningen fått vidkännas så stora skatteutgifter för sina vinster under kriget, att relativt ringa belopp kunnat avsättas för framtida nyanskaffning av förlorade fartyg. Reglerna om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier äro i sin nuvarande avfattning och med sin begränsade giltighet föga ägnade att stödja rederierna i nu förevarande hänseende. Detsamma gäller även i fråga om bestämmelserna angående rätt till avdrag för överpris och merkostnad för sådana rederiföretag, som hava bunden avskrivning, enär de mindre rederierna icke haft möjlighet att anskaffa ersättningstonnage och sålunda ej kunna utnyttja sistberörda rätt till avskrivning.

Ehuru såsom förut nämnts gällande beskattningsregler avfattats med syfte att bland annat stimulera rederiföretagens intresse att nyanskaffa erforderligt tonnage har likväl detta syfte ingalunda kunnat nås i den omfattning, som måste anses vara nödvändig för att i tillräcklig grad befrämja vår handelsflottas återupprättande och framtida utveckling. Med hänsyn till vikten av att den svenska handelsflottan på samtliga de farvatten den varit sysselsatt före kriget jämväl efter detsamma skall bliva fullt konkurrenskraftig med de utländska handelsflottorna finner föreningen det vara av den allra största betydelse, att sådana ändringar snarast vidtagas i våra skatteförfattningar, att rederierna beredas möjlighet att verkställa betryggande avsättningar för ovan angivna ändamål.

Redareföreningen har vidare beträffande bristerna i nu gällande lagstiftning anfört:

Beträffande härefter frågan om nyanskaffning av tonnage för sådana fartyg, som på grund av förslitning under kriget eller hög ålder rätteligen böra utrangeras, får föreningen erinra om, att det för närvarande saknas bestämmelser i våra skatteförfattningar, enligt vilka denna fråga kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Enligt 1942 års förordning om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond äro visserligen aktiebolag, som tillgodonjuta fri avskrivning, berättigade att av årsvinsten skattefritt avsätta visst belopp till investeringsfond för inventarier. Förutom förenämnda begränsning i sagda rätt gäller även bland annat det villkoret, att avdraget icke får överstiga 20 procent av beskattningsårets vinst samt ej heller 6 procent av aktiekapitalet. På grund av dessa inskränkningar i rätten att avsätta medel för nyssnämnda ändamål ävensom villkoret att fonden får tagas i anspråk endast efter medgivande av och vid den tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, hava rederierna i allmänhet icke haft möjlighet att med stöd av sagda föreskrift avsätta de belopp, som erfordras för nu ifrågavarande nyanskaffning. Att märka är vidare, att uttryckliga föreskrifter icke finnas därom, att ett rederiföretag äger rätt att av beskattningsårets vinst avsätta medel för sådana reparationsarbeten å fartyg, som ovan nämnts. Under nu rådande förhållanden nödgas därför rederier, som befinna sig i den belägenhet, som förut omförmälts, redovisa större vinst än som rätteligen bort ske i enlighet med den för beräkning av inkomst av rörelse grundläggande principen, att varje beskattningsår bör svara för de å detsamma belöpande driftskostnaderna.

I *departementspromemorian* anföres till en början i fråga om rederiernas rätt att göra fondavsättningar:

Vad härefter angår redareföreningens förslag om utökad rätt för rederiföretagen att verkställa skattefria avsättningar för blivande nybyggnader eller reparationer av fartyg så är det självfallet av stor vikt för landet, att handelsflottans kapacitet blir den bästa möjliga. Det bör i detta sammanhang vidare beaktas, att rederinäringen ur de synpunkter, som här komma i fråga, intager en särställning, som i och för sig kan göra specialregler motiverade. Rederiföretagen arbeta nämligen med ett fåtal förhållandevis dyra investeringsobjekt, vilka äro underkastade betydande värdefluktuationer. Särskild uppmärksamhet torde därför böra ägnas åt problemet att bereda rederiföretagen möjligheter att verkställa erforderliga avsättningar för nybyggnader och reparationer.

De nuvarande beskattningsreglerna torde, vad rederierna angår, få anses mindre tillfredsställande *dels* därigenom att rätten att verkställa skattefria avsättningar till investeringsfond för inventarier är förbehållen aktiebolag och ekonomiska föreningar, som tillgodonjuta fri avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, *dels* därigenom att reglerna icke medgiva avsättning till dylik fond av tillräckligt stora belopp *dels ock* därigenom att erforderlig hänsyn icke tages till behovet av avsättningar i och för reparation av fartyg.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts och i huvudsaklig anslutning till de i redareföreningens skrivelse framlagda förslagen föreslås i departementspromemorian *att* den som bedriver rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart skall äga rätt att vid taxering göra avdrag för avsättning till investeringsfond för fartyg, *att* avsättning till dylik fond må ske dels för framtida anskaffning av ersättningstonnage och dels för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg, *att* årliga avsättningen för förstnämnda ändamål må utgöra högst fem procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg, som förlorats efter den 1 september 1939 eller som på grund av ålder eller förslitning utrangerats efter nämnda dag eller som avses skola av sådan anledning utrangeras så snart ersättningstonnage kan anskaffas, *att* avsättning för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg årligen må ske med högst 20 kronor för ton d. w. eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 40 kronor för ton d. w., dock att avsättningen för visst beskattningsår icke må för ett och samma fartyg överstiga 100 000 kronor eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 200 000 kronor, *samt att* under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, avsättning till framtida anskaffning av ersättningstonnage må ske med högst fyra gånger det belopp, som enligt vad nyss sagts årligen må för sådant ändamål avsättas.

I departementspromemorian framhålles sammanfattningsvis, att en reform enligt nyss angivna linjer icke i princip innebure ett avstående av skatt utan — i likhet med gällande regler om investeringsfonder — endast innebure att visst år uppkommen vinst i skattehänseende hänfördes till visst senare år för att då utnyttjas för verkställande av — i och för sig fullt legitima — avskrivningar. En ur allmän synpunkt gynnsam följd av reformens genom-

förande skulle bliva att rederierna kunde, utan att vid sitt ståndpunktstagande influeras av skattehänsyn, låta anstå med kontrakterande av nybyggnader respektive med utförande av reparationer till en senare tidpunkt, då tillgången på arbetskraft och materialier vore bättre än vad för närvarande vore fallet.

Beträffande den tekniska utformningen av de ifrågasatta nya avdragsreglerna anföres vidare i departementspromemorian:

Enligt det framlagda förslaget skulle bestämmelserna angående investeringsfond för nybyggnad av respektive reparations- och underhållsarbeten å fartyg komma att väsentligt skilja sig från bestämmelserna angående investeringsfond för inventarier och varulager; betydande skiljaktigheter skulle komma att föreligga såväl beträffande den krets av skattskyldiga, vilken skulle äga verkställa fondavsättningar av ifrågavarande slag, som beträffande de belopp, vilka högst skulle få avsättas för ändamålet i fråga. Detta torde böra föranleda att fondavsättningarna för fartyg författningsmässigt behandlas som ett särskilt slag av fondavsättningar; förslagsvis torde dessa fonder kunna betecknas såsom »investeringsfonder för fartyg». Bestämmelserna angående de nya fonderna torde emellertid böra inarbetas i 1942 års förordning, detta för att icke det ifrågavarande författningskomplexet skall bliva än mer svåröverskådligt.

Det i departementspromemorian framlagda förslaget har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga remissyttranden med undantag för det av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län avgivna.

Av de i remissyttrandena gjorda principuttalandena må följande här återgivas.

Kammarrätten har uttalat, att kammarrätten funne fog föreligga för en lagstiftning, som beredde rederiföretagen särskilda möjligheter till avsättningar för framtida anskaffning och reparation av fartyg.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har yttrat, att eftersom de nuvarande beskattningsreglerna i fråga om rederierna torde få anses mindre tillfredsställande och redareföreningen förebragt goda skäl för en ändring härutinnan, länsstyrelsen tillstyrkte de föreslagna ändringarna.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anfört:

Vad angår av redareföreningen i övrigt gjorda framställningar, få dessa principiellt anses synnerligen välgrundade. Det måste vara ett betydande statsintresse icke blott att handelsflottan icke försämras eller förminskas, utan jämväl att den förbättras och ökas. Att enbart vidmakthålla densamma vid förkrigsnivå torde nämligen i realiteten vara likställt med tillbakagång. Fartyg äro ju, liksom allt annat, underkastade utveckling och den handelsflotta, som en gång efter krigets slut kommer att insättas i den internationella sjöfarten, är tämligen säkert av helt annan kvalitet än den som förefanns vid krigsutbrottet. För att kunna möta denna konkurrens måste givetvis även den svenska handelsflottan hava följt med i moderniseringar och förbättringar.

Emellertid stöter det på icke obetydliga svårigheter att giva form åt den skattelindring, varav rederierna för berörda ändamål äro i behov. Att den lämpligaste formen härför är att medgiva skattefria fondavsättningar, torde knappast kunna ställas i tvivelsmål. Även synes det mycket välbetänkt att dessa avsättningar föreslagits att avse såväl nybyggnader av fartyg som reparations- och underhållskostnader.

Kommerskollegium har i sitt yttrande anfört:

De ändringar i 1942 års förordning, som föreslås, avse i huvudsak att bereda rederiföretagen utvidgad rätt till skattefria avsättningar. Förslaget är föranlett av en tidigare framställning av redareföreningen om bland annat rätt för alla rederiföretag, oberoende av om de åtnjuta rätt till fri avskrivning eller ej, att skattefritt avsätta medel till investeringsfond för nyanskaffning eller reparation av fartyg. Förslaget har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av de näringsorganisationer, som yttrat sig, ehuru vissa tillägg och jämkningar förordats.

Med hänsyn till betydelsen för hela vårt näringsliv och för folkförsörjningen av att handelsflottan vidmakthålles och utvidgas och till de svårigheter och hinder, som nu föreligga härför, måste det anses angeläget, att beskattningsreglerna utformas så, att rederiföretagen i önskvärd utsträckning kunna utnyttja sina nuvarande vinster för framtida nybyggnader och reparationer. Det framlagda förslaget synes i stort sett väl tillgodose sjöfartsnäringens intresse härutinnan, och kollegium tillstyrker, att en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget genomföres.

Skånes handelskammare har gjort följande principuttalande:

I fråga om de i promemorian innefattade förslagen till utvidgning av rederiföretagens rätt att göra avsättningar till investeringsfonder vill handelskammaren till en början uttala sin tillfredsställelse över den förståelse för sjöfartsnäringens förhållanden, som utmärker promemorian. Med tanke på handelsflottans betydelse för tryggande av vår framtida råvaruförsörjning och export och på den nyckelposition, som sjöfarten måste komma att intaga i fråga om vårt lands efterkrigspolitik, är det också av utomordentlig betydelse, att skattelagstiftningen på detta område blir så utformad, att den icke lägger hinder i vägen för rederiföretagens anskaffning av nya fartyg eller motverkar företagens strävanden att genom reparationer upprätthålla det nuvarande fartygsbeståndets sjöduglighet och tekniska standard. Även om handelskammaren måste vitsorda, att de förslag till författningsändringar rörande rederiföretagens beskattning, som i promemorian framföras, under förhandenvarande omständigheter innebära en i stort sett lycklig lösning av förevarande problem, vill handelskammaren dock ifrågasätta, huruvida icke lagstiftaren i vissa punkter borde kunna gå längre än vad sålunda föreslagits.

Handelskammaren i Göteborg har uttalat följande:

Vad angår Sveriges redareförenings skrivelse med förslag till ändringar i gällande skatteförfattningar i syfte att få landets handelsflotta förnyad och försatt i fullt konkurrenskraftigt skick under tid och på sätt som ansåges mest gagneligt ur allmänekonomisk synpunkt, vill handelskammaren livligt instämma i de önskemål som i skrivelsen framförts. De spörsmål angående nybyggnader av fartyg för den svenska rederinäringen och reparationer av handelsflottan tillhörande redan befintliga fartyg, som av redareföreningen beröras i dess skrivelse, äga enligt handelskammarens mening utomordentlig betydelse ej blott för den svenska rederinäringen utan för hela vårt lands näringsliv. Det är därför — såsom även i promemorian framhålles — befogat, att i skattehänseende och i fråga om avsättningar till investeringsfonder införa sådana särbestämmelser för rederiföretagen, som av redareföreningen påyrkats. Den utformning som i promemorian och de därvid fogade förslagen till författningsändringar givits dessa särbestämmelser förefaller i stort sett att på ett ändamålsenligt sätt tillgodose de av redareföreningen framförda önskemålen. Handelskammaren vill därför kraftigt tillstyrka att de på detta område föreslagna bestämmelserna bringas till genomförande.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. ha — jämte det att delegerade understrukit, *att* den nuvarande tidsbegränsade lagstiftningen snarast borde utbytas mot en förordning av permanent karaktär samt *att* önskemålen om en effektivisering av lagstiftningen i promemorian tillgodosetts allenast såvitt anginge rederinäringen — anfört:

Såsom av Sveriges redareförenings i promemorian återgivna framställning framgår äro de fonderingar för handelsflottans ersättande och underhåll, som de i detta hänseende föreslagna bestämmelserna avse att möjliggöra, nödvändiga för tryggande av vår framtida råvaruförsörjning och export. Under förutsättning att lagstiftningen i tillräcklig utsträckning blir utnyttjad av rederiföretagen bör härigenom den fara för folkförsörjningen och den industriella utvecklingen efter kriget, som en tonnagebrist skulle innebära, i betydande utsträckning bliva undanröjd. De beträffande rederiföretagen föreslagna bestämmelserna äro därför av stort värde icke blott för rederinäringen utan jämväl för näringslivet i dess helhet och vi förorda den i detta hänseende föreslagna utvidgningen av förevarande lagstiftning.

Sveriges redareförening har förklarat sig vara övertygad om att, därest förslaget — med vissa modifikationer — genomfördes, denna reform komme att bliva till stort gagn för såväl det allmänna som de svenska näringsföretag, vilka för import eller export av varor vore beroende av att de svenska rederiföretagen ägde tillgång till erforderligt och konkurrenskraftigt tonnage.

Kooperativa förbundet har för sin del förklarat sig vilja livligt tillstyrka det i departementspromemorian framlagda förslaget. Det vore enligt förbundets mening uppenbart, att många rederiföretag numera hade stort behov av att få medel tillgängliga för såväl blivande nybyggnader som för klassning av fartyg, särskilt sådana som gått i trafik utanför den s. k. Skagerackspärren.

Av de hörda myndigheterna och organisationerna har, såsom förut nämnts, endast *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ställt sig i princip avvisande till förslaget. Länsstyrelsen har till utveckling av sin ståndpunkt anfört:

När i författningen beredes möjlighet att till kommande år förskjuta intäkt, som uppstått genom förlust eller avyttring av fartyg, har därigenom skapats utväg för rederiföretagen att uppskjuta taxering till dess ersättningsanskaffning sker. Att under sådana förhållanden skapa ytterligare tillfälle till uppskov genom avdragsrätt för ökade avsättningar till investeringsfonder, finner länsstyrelsen dock icke vara av klart behov påkallat. Ej heller är länsstyrelsen övertygad om att det finnes tillräckliga skäl tillmötesgå rederinäringens krav på ökade möjligheter att göra skattefria avsättningar till investeringsfond på grund av eftersuttna reparationer. Ihågkommas bör nämligen, att de rederier, vilka hava fri avskrivning, kunna inom ganska vida gränser nedskriva sitt tonnage, så att all nödig hänsyn bliver tagen till den ökade slitningen på grund av forcerad drift etc. De rederier, vilka hava bunden avskrivning, kunna även, enligt stadgad praxis, få den ökade slitningen beaktad genom erforderliga variationer i avskrivningsplanen. I promemorian motiveras den föreslagna ändringen bl. a. med att rederierna härigenom skulle få anledning låta anstå med kontraherande av nybyggnader, respektive med utförande av reparationer till en senare tidpunkt, då tillgången på arbetskraft och materialer kan bliva bättre än för närvarande är fallet, utan att vid sina dispositioner påverkas av skattehänsyn. Häremot kan dock uttalas

den meningen, att om rederierna, genom att verkställa reparationer eller kontrahera nybyggnader anse sig få särskilt stora skatteförmåner och av denna anledning äro benägna att sätta i gång dyrbara, men ur allmän synpunkt icke önskvärda företag, så är detta ett förhållande, som måste tillrättaläggas icke genom att skapa ytterligare skatteförmåner, utan tvärtom genom att beskära de skatteförmåner, som möjligen följa med igångsättande av sådant företag. På grund härav anser sig länsstyrelsen icke kunna tillstyrka förslaget i vad det avser avdragsrätt för avsättning till investeringsfond för fartyg.

I det av *överståthållarämbetet* såsom eget utlåtande åberopade yttrandet av taxeringsinspektören Sven Holdo har denne — dock utan att för den skull avstyrka det i departementspromemorian framlagda förslaget — framställt vissa anmärkningar beträffande detsamma. I yttrandet anföres sålunda:

Innan jag övergår till några enskilda detaljer i förslaget, synes det mig vara nödvändigt att bringa under diskussion ett spörsmål, som icke torde kunna förbigås vid ett ställningstagande till ifrågavarande förslag till lagstiftning och vilket spörsmål kan antagas bliva särskilt aktuellt vid taxeringen.

Rådande oklarhet huruvida enligt gällande rätt skattskyldig äger att vid taxeringen tillgodonjuta avdrag för gjorda avskrivningar å såsom tillgång bokfört leveranskontrakt å fartyg har medfört, att beskattningsnämnderna inom en del län ansett sådan rätt föreligga och därför allmänt medgivit avdrag vid taxeringarna för nedskrivningarna, medan inom andra län återigen avdrag i dylikt hänseende i vissa fall förvägrats.

På grund av nämnda förhållanden uppkommer frågan huruvida förekomsten av leveranskontrakt varå nedskrivning skett och avdrag medgivits vid taxeringarna skall utesluta rätt till avdrag för avsättning till investeringsfond för ersättningstonnage, eller om avdrag för avsättning till investeringsfond skall få ske alldeles oberoende av huruvida redan avdrag för nedskrivning å kontrakt tillgodonjutits vid taxeringarna. Det torde väl få anses uteslutet att avdrag för anskaffande av visst ersättningstonnage skall få göras både i form av nedskrivning å kontrakt och såsom avsättning till investeringsfond. Då härtill kommer rätten att uppskjuta beskattningen av utfallande försäkringsbelopp och försäljningsbelopp till senare år, varigenom möjliggöres att använda desamma till nedskrivning av under senare år anskaffat ersättningstonnage, kan ett och samma planerade ersättningsbygge samtidigt nedskrivas på tre olika vägar.

Med andra ord. Skall t. ex. ett rederi, vilket såsom tillgång bokfört tecknat kontrakt om leverans av ett fartyg, vilket t. ex. på grund av ett varvs leveranssvårigheter eller på grund av materialbrist kan levereras först någon gång efter krigets slut, vara berättigat att tillgodonjuta avdrag för såväl gjord nedskrivning å kontraktet — sådant avdrag kan redan ha tillgodonjutits vid tidigare års taxeringar med avsevärda belopp — som för avsättning till investeringsfond för framtida nyanskaffning eller skall avdrag medgivas *antingen* i form av nedskrivning av leveranskontrakt *eller* för avsättning till investeringsfond enligt den föreslagna förordningen? Förenämnda spörsmål synes mig vara av så stor betydelse, att detsamma i detta sammanhang måste lösas.

Departementschefen.

Såsom i departementspromemorian anförts är det av vikt för landet, att handelsflottans kapacitet blir den bästa möjliga. Såväl med hänsyn till rederinäringen som till folkförsörjningen och näringslivets intressen överhuvud taget torde det vara önskvärt, att beskattningsreglerna så utformas, att rede-

riföretagen i erforderlig utsträckning kunna utnyttja sina nuvarande vinster för anskaffning av ersättningstonnage och för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg.

Mot det i departementspromemorian framlagda förslaget om utvidgning av avdragsreglerna har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län — den enda av de i ärendet hörda myndigheterna och organisationerna, som förklarat sig icke kunna tillstyrka förslaget — anfört att rederiföretagen redan enligt gällande lagstiftning ägde njuta uppskov med beskattning av sådan intäkt, som utgjordes av försäkringsbelopp för förlorat respektive köpeskilling för avyttrat fartyg; länsstyrelsen hade med hänsyn härtill icke funnit det vara av klart behov påkallat att skapa ytterligare tillfälle till uppskov genom ökad avdragsrätt för avsättningar till investeringsfonder. Emellertid må framhållas, att länsstyrelsens uttalande icke kan åberopas som skäl mot den ifrågasatta lagstiftningen överhuvud taget; anmärkningens räckvidd är begränsad till de fall, då förutsättningar föreligga för tillämpning av det av länsstyrelsen åsyftade uppskovsförfarandet d. v. s. då fartyg förlorats eller avyttrats. Med avseende å övriga fall och särskilt med tanke på de s. k. tramprederierna torde däremot ur nyss angivna synpunkter den ifrågasatta lagstiftningen alltjämt få anses behövlig och önskvärd. Jag anser mig därför böra tillstyrka det i promemorian framlagda förslaget, dock med de inskränkningar som framgå av vad i det följande sägs.

De enligt promemorian föreslagna nya avdragsreglerna och de av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län åsyftade äldre bestämmelser, enligt vilka skattskyldig må åtnjuta uppskov med beskattning av ersättning för förlorat fartyg respektive av köpeskilling för avyttrat fartyg, ha samma syftemål nämligen att möjliggöra uppskov med beskattningen till dess nytt fartyg anskaffats och den skattskyldige därigenom beretts erforderliga avskrivningsmöjligheter. Med hänsyn härtill är det önskvärt att de ifrågasatta nya bestämmelserna så utformas, att de icke bli tillämpliga vid sidan av de tidigare meddelade uppskovsbestämmelserna eller med andra ord att bestämmelserna så utformas att icke den skattskyldige i vissa fall beredes dubbel förmån. Enklast torde detta kunna åstadkommas genom en bestämmelse enligt vilken avdrag för avsättning till investeringsfond för fartyg i nu ifrågavarande fall må ske endast i den mån det belopp, varmed avdrag eljest kunnat medgivas, överstiger det belopp, med vars beskattning uppskov åtnjutes enligt nyssberörda bestämmelser.

Överståthållarämbetet har fäst uppmärksamheten på det förhållandet att vissa beskattningsnämnder medgivit avskrivning å leveranskontrakt å fartyg; ämbetet har vidare uttalat att frågan huruvida ett rederi skulle vara berättigat att tillgodonjuta avdrag både för dylik avskrivning och för avsättning till investeringsfond för fartyg vore av så stor betydelse, att frågan måste lösas i nu förevarande sammanhang. Med hänsyn till ämnets beskaffenhet anser jag mig emellertid böra begränsa mig till vissa mera allmänna uttalanden i saken. Det bör sålunda enligt min mening icke ifrågakomma att utan direkt stöd av författningarna i avskrivningshänseende i och för sig lik-

ställa fartyg med leveranskontrakt å fartyg. Av lagstiftningens allmänna grunder torde vidare följa att, även om det bokföringsmässigt är riktigt att med hänsyn till den antagliga prisutvecklingen skriva bort viss del av den kontrakterade köpeskillingen för ett fartyg och avskrivning på grund av köpekontraktet av sådan anledning skulle kunna medgivas, dylik avskrivning i allt fall icke kan komma i fråga, därest den skattskyldige genom avsättning till investeringsfond för fartyg täckt — och erhållit avdrag för — det överpris, för vilket avskrivning på grund av kontraktet eljest skulle kunnat ske. Jag finner det sålunda, även utan särskilt stadgande därom, uteslutet att avdrag samtidigt skulle beträffande visst fartyg medgivas dels för avsättning till investeringsfond för fartyg och dels för avskrivning med samma belopp på grund av leveranskontrakt rörande ersättningstonnage för fartyget.

Har kontrakt rörande ersättningstonnage slutits redan år 1943 eller tidigare, torde detta i allmänhet innebära antingen att något egentligt behov av att utnyttja en sådan avdragsrätt, som genom de nya bestämmelserna avses skola tillskapas, icke föreligger (med hänsyn till att avskrivning på grund av kontrakt medgivits eller av annan orsak) eller att avdragsrätten icke skulle kunna utnyttjas av den anledningen att uppskov med beskattning av försäkringsersättning eller köpeskilling för äldre fartyg åtnjutes. Med hänsyn härtill och i syfte att befordra enkelhet vid tillämpningen förordar jag en sådan begränsning av de föreslagna nya bestämmelserna, att rätt till avdrag för avsättning till investeringsfond för anskaffning av ersättningstonnage för visst fartyg icke skall föreligga, därest de skattskyldige redan år 1943 (motsvarande räkenskapsår) eller tidigare slutit kontrakt om leverans av ersättningstonnage för fartyget i fråga.

Fråga om vilka rederier avdragsrätten bör tillkomma.

Sveriges redareförening framhåller i sin skrivelse att, om de föreslagna bestämmelserna skulle bliva till gagn för de mindre rederierna och särskilt för tramprederierna, vilka i regel icke kunnat nyanskaffa erforderligt tonnage, den föreslagna avdragsrätten borde tillkomma alla rederiföretag oberoende av om de åtnjöte fri avskrivning eller ej.

I *departementspromemorian* anföres i nu förevarande hänseende:

I åtskilliga fall, där behov av skattefria avsättningar för nybyggnad eller reparation av fartyg föreligger torde vederbörande enligt nu gällande regler vara utesluten från möjligheten att göra dylika avsättningar. Detta gäller dels i fråga om sådana rederiaktiebolag och ekonomiska föreningar, som icke tillgodonjuta fri avskrivning, dels ock i fråga om rederiföretag som drivas i form av partrederi eller av enskild (fysisk) person. Den nu gällande begränsningen till sådana aktiebolag och ekonomiska föreningar, som tillgodonjuta fri avskrivning, motiverades vid lagstiftningens tillkomst med att hithörande regler hade nära samband med rätten till fri avskrivning och

att rätten att verkställa skattefria fondavsättningar i viss mån vore att betrakta som en konsekvens av en följdriktig utbyggnad av rätten till fri avskrivning. Då systemet senare utbyggdes med fonder för arbeten i gruva respektive för ersättande av förkrigslager, uppställdes däremot icke såsom förutsättning för rätt att upplägga dylika fonder att vederbörande tillgodonjöte fri avskrivning. I fråga om investeringsfond för arbeten i gruva uttalades, att en utvidgning till att omfatta även aktiebolag och ekonomiska föreningar, som ej hade rätt till fri avskrivning beträffande inventarier, icke behövde väcka större betänkligheter, eftersom de utgifter, för vilka de avsatta medlen skulle få användas, torde vara för varje skattskyldig avdragsgilla såsom löpande omkostnader. Vad åter angick investeringsfonder för ersättande av förkrigslager anfördes, att det låge i sakens natur att den förmån, som avsåges beträffande anskaffning av ersättningslager, även borde kunna tillkomma skattskyldig fysisk person, varför begränsningen till juridiska personer med fri avskrivningsrätt borde bortfalla i fråga om sådan fondavsättning.

Vad rederirörelsen angår torde det vara klart, att lagstiftningen skulle på ett effektivare sätt fylla sin uppgift, därest begränsningen till juridiska personer med rätt till fri avskrivning å inventarier borttoges. Det lärer nämligen förhålla sig så, att åtskilliga rederiaktiebolag icke tillgodonjuta dylik rätt; därtill kommer att en del rederiföretag, som i övrigt äro av beskaffenhet att böra få tillgodonjuta förmånen att göra skattefria fondavsättningar, drivas i form av partrederier eller av enskild (fysisk) person och sålunda överhuvud icke kunna ifrågakomma till dylik förmån. Med hänsyn härtill och då rederiernas fondmedel — såsom i det följande sägs — i huvudsak avses skola användas för avskrivning av överpris å nybyggda fartyg eller för reparations- och underhållsarbeten å fartyg, d. v. s. för ändamål som torde vara avdragsgilla, lärer det vara försvarligt att för rederierna eftergiva kravet på rätt till fri avskrivning såsom förutsättning för rätten att göra skattefria avsättningar. För övrigt må framhållas, att medgivandet av rätt till skattefria fondavsättningar i själva verket jämväl innebär ett medgivande att i motsvarande mån tillgodonjuta fri avskrivning; konstituerandet av rätt till skattefria fondavsättningar kräver sålunda icke med nödvändighet att vederbörande redan dessförinnan äger tillgodonjuta fri avskrivning.

Även om skäl sålunda icke torde föreligga att för rederiernas del vidhålla kravet på rätt till fri avskrivning å inventarier såsom förutsättning för rätten att verkställa skattefria fondavsättningar, är därmed icke sagt, att varje rederiföretag bör tillgodonjuta sistnämnda förmån. De skäl, som i detta sammanhang kunna åberopas till stöd för en uppmjukning och utvidgning av lagstiftningen på ifrågavarande område, torde sålunda icke alls eller i allt fall endast i mindre mån göra sig gällande med avseende å sådana rederiföretag, som bedriva inrikes passagerartrafik. Ej heller torde det vara lämpligt att låta de föreslagna utvidgade bestämmelserna bliva tillämpliga i fråga om alla de småföretag, som bedriva fraktfart med segelfartyg eller motorseglare eller som endast bedriva inrikes fraktfart. De utvidgade bestämmel-

serna torde sålunda böra äga tillämpning endast beträffande företag, som bedriva rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart; i fråga om dylika företag böra bestämmelserna däremot äga tillämpning oavsett om rörelsen bedrives i form av aktiebolag eller ekonomisk förening (med eller utan rätt till fri avskrivning å inventarier) eller i form av partrederi eller av enskild (fysisk) person.

Det i promemorian framlagda förslaget har vid remissförfarandet i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Kammarrätten har i denna del anfört:

Mot vad i promemorian anförts till stöd för ett eftergivande av kravet på rätt till fri avskrivning såsom förutsättning för rätten att göra skattefria avsättningar, har kammarrätten intet att erinra. Härtill kommer att de rederiföretag, som, om lagstiftningen genomföres, kunna förmodas komma att använda sig av densamma, troligen — oavsett om de kunnat erhålla rätt till fri avskrivning eller ej — ha en sådan bokföring, att nödig kontroll kan upprätthållas. Å andra sidan har kammarrätten icke heller någon invändning att göra mot den i promemorian föreslagna begränsningen till sådana skattskyldiga, som bedriva rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart. Kammarrätten vill emellertid framhålla, att det framlagda förslaget till ändring i 1942 års förordning icke klart utsäger, huruvida och i vilken utsträckning sådana rederiföretag, som bedriva rederirörelse med ång- eller motorfartyg i såväl utrikes som inrikes fart, äro berättigade till avdragsgilla avsättningar.

Länsstyrelsen i Kalmar län har föreslagit att avdragsrätt borde tillkomma jämväl rederier, som bedreve sjöfart endast med motorseglare. Länsstyrelsen anför härom:

Förslaget om rätt för rederiföretagen att verkställa skattefria avsättningar för blivande nybyggnader eller reparationer av fartyg synes bygga på i och för sig godtagbara principer. Med den avfattning förslaget givits torde emellertid resultatet bliva, att endast en viss kategori av rederinäringens företag, nämligen de medelstora företagen med i huvudsak s. k. tramptonnage, gynnas av den tänkta lagstiftningen, vilket måhända varit avsett, men som icke desto mindre kan giva anledning till berättigat klander.

Det torde sålunda kunna ifrågasättas, huruvida icke de rederiföretag, vilkas fartygsbestånd normalt uteslutande utgöras av motorseglare, borde kunna i viss utsträckning anses förtjänta av liknande förmåner som dem, vilka enligt förslaget tillförsäkrats vissa andra rederiföretag. En stor del av de fartyg, som dessa mindre rederiföretag äga, fylla ett ur den allmänna samfärdselns synpunkt mycket betydelsefullt behov och det förefaller med hänsyn härtill icke opåkallat, att nu berörda rederier komme i åtnjutande av de möjligheter till förnyelse och underhåll av fartygsbeståndet, som förslaget till förordning innebär. Icke minst för Kalmar län skulle detta hava en mycket stor betydelse, då här för närvarande äro registrerade 165 st. motorseglare om ca 13 300 bruttoregisterton, vilket torde motsvara ca 20 000 ton d. w. Dessa motorseglare äro till allra största delen sysselsatta i utrikes fart, och behovet av förnyelse av detta fartygsbestånd är stort, då medelåldern för fartygen ej understiger 35 år, vilket är väsentligt mera än för ång- eller motorfartygen. Så långt materialtillgångarna medgiva pågår emellertid nybyggnad av motorseglare för ersättande av äldre sådana fartyg, och det vore ur

det allmännas synpunkt säkerligen värdefullt, om dessa nybyggnader ytterligare kunde främjas genom de nu föreslagna bestämmelserna.

Om länsstyrelsens i denna del framförda synpunkter kunna anses förtjänta av beaktande, synes dock en viss nedre gräns böra bestämmas för rätten till skattefri avsättning till investeringsfond såvitt angår nu berörda fartyg, och tillåter sig länsstyrelsen i sådant avseende föreslå, att avdragsrätt endast bör ifrågakomma för sådana i utrikes fart gående motorseglare, vilkas lastkapacitet icke understiger 100 ton d. w.

I några yttranden göres gällande, att avdragsrätt borde tillkomma jämväl rederier, som dreve endast inrikes sjöfart.

Sålunda anför *länsstyrelsen i Hallands län:*

Enligt förslaget bör avdragsrätt endast medgivas företag, som bedriva rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart. Då emellertid behovet av skattefria avsättningar icke torde vara mindre för rederirörelser, som bedriva inrikes passagerartrafik eller som med små fartyg, segelfartyg eller motorseglare idka inrikes fraktfart, anser länsstyrelsen, att rätten till skattefri avsättning till investeringsfond borde utsträckas att gälla jämväl dylika mindre segelfartyg. Det torde för övrigt i en del fall vara ganska svårt att avgöra huruvida ett fartyg går i utrikes fart eller ej. Många redare låta nämligen sina båtar gå i både inrikes och utrikes fart. Genom den föreslagna begränsningen till fartyg i utrikes fart synes de större rederiföretagen även bli mera gynnade än de mindre, vilket ej torde vara avsikten med förslaget.

På grund härav synes det vara mera rättvist att tillerkänna samtliga rederier, som äga fartyg av en viss storleksordning, förslagsvis 200 ton d. w. och därutöver, rätt till nämnda avdrag. Förordningen bleve därigenom även lättare att tillämpa.

Kommerskollegium anför i denna del:

Beträffande bestämmelsen i 1 § sista stycket att rätt till avsättning till investeringsfond för fartyg skulle tillkomma endast den, som bedriver rederirörelse med ång- och motorfartyg i utrikes fart, har redareföreningen med hänsyn till rederiföretag, som bedriver rederirörelse i *såväl* utrikes som inrikes fart, förordat sådan komplettering av stadgandet, att därav framgår, att avdragsrätt tillkommer även nyssnämnda företag, eller uttryckligt angivande härav i motiveringen. Föreningen Sveriges inrikessjöfart har, under framhållande av att de skäl, som anförts till stöd för den föreslagna rätten till avsättningar för fartyg i utrikes fart, i lika hög grad kunna åberopas för inrikes sjöfartens del, hemställt, att rederier, som bedriva inrikes passagerar- och godstrafik med ång- eller motorfartyg, måtte tillerkännas rätt till avsättningar under samma villkor som föreslagits i fråga om rederirörelser med fartyg i utrikes fart. En dylik utvidgning av rätten till avsättningar har förordats även av handelskammaren i Gävle, och handelskamrarna i Malmö och Örebro ha tillstyrkt, att rätt till avsättning medgives för fartyg i inrikes fraktfart.

För egen del vill kollegium framhålla, att även om fartyg i inrikes fart icke äro utsatta för samma risker som de fartyg, vilka nyttjas i utrikes trafik, och för de förra fartygen icke heller föreligga lika stora svårigheter i fråga om underhållet som beträffande de senare, äro dock under nuvarande förhållanden även för inrikes sjöfarten möjligheterna att vidmakthålla tonnaget begränsade. Det synes kollegium därför väl motiverat, att även denna sjöfart i viss utsträckning kommer i åtnjutande av en utvidgad rätt till avsättning till investeringsfonder. Därest en allmän rätt till avsättning för rederier icke anses böra genomföras, torde en lämplig avgränsning av de fartyg i inrikes fart, för vilka rätt till avsättning närmast får anses påkallad, kunna

vinnas genom att rätten till avsättning begränsas till ång- och motorfartyg av viss storlek, förslagsvis 200 bruttoregisterton.

I detta sammanhang har kommerskollegium jämväl upptagit till behandling frågan om utvidgning av rätten att göra avdrag för avsättningar till investeringsfond för byggnader respektive för inventarier och varulager till att gälla även för andra än bolag och föreningar med fri avskrivningsrätt. Kommerskollegium anför härom:

Delegerade för industriförbundet m. fl. ha föreslagit, att i samband med förevarande ändring av 1942 års förordning rätt till avdrag för avsättning till investeringsfond för byggnader samt till investeringsfond för inventarier och varulager, vilken rätt enligt gällande bestämmelser tillkommer endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening, som tillgodonjuter fri avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, måtte tillerkännas även andra juridiska personer samt enskilda rörelseidkare, under förutsättning att den skattskyldiges räkenskaper äro förda med sådan ordning och reda, att tillbörlig kontroll kan utövas. Till delegerades ifrågavarande förslag har grossistförbundet anslutit sig. Samma förslag har framförts även av handelskamrarna i Visby och Örebro samt köpmannaförbundet.

Genom den av delegerade m. fl. föreslagna utvidgningen av rätten till avdrag för avsättning till investeringsfonder skulle, såsom delegerade framhållit, vinnas en enhetlig behandling av de olika grupperna av skattskyldiga, och lagstiftningen skulle också därigenom mera effektivt kunna utnyttjas för främjande av en utjämning av konjunkturväxlingarna. Av motiven till den nuvarande lagstiftningen framgår, att den ifrågavarande begränsningen betingats bland annat därav, att ianspråktagande av investeringsfond för inventarier och varulager med därav följande rätt till avskrivning å inventarier förutsätter en av eljest gällande regler obunden sådan avskrivning. Begränsningen har emellertid i viss utsträckning frångåtts och föreslås nu icke heller i fråga om avsättning till investeringsfond för fartyg. Det synes under sådana förhållanden kunna ifrågasättas, huruvida icke inom ramen för den förevarande lagstiftningen skulle kunna tillskapas erforderliga kontrollföreskrifter för att möjliggöra en mera allmän utvidgning av rätten till avsättningar till investeringsfonder. Kollegium vill förorda, att frågan om en dylik utvidgad rätt till avsättningar upptages till prövning.

Departementschefen.

Såsom i departementspromemorian anförts torde avdragsrätten i förevarande fall böra vara oberoende av om vederbörande rederiföretag tillgodonjuter fri avskrivning å inventarier eller icke. Avdragsrätten bör alltså gälla oavsett om rörelsen drives av bolag eller ekonomisk förening med fri avskrivningsrätt eller av annan juridisk eller fysisk person.

I promemorian har däremot föreslagits en begränsning av avdragsrätten i annat hänseende; enligt promemorian skulle avdragsrätt nämligen tillkomma endast skattskyldig, som bedreve rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart. I vissa remissyttranden har gentemot den sålunda föreslagna begränsningen anmärkts, att jämväl den inrikes sjöfarten vore i behov av motsvarande lättnader. Vidare har framhållits, att avdragsrätt borde tillkomma även rederier som bedreve sjöfart med motorseglare. De sålunda föreslagna utvidgningarna lära emellertid i huvudsak falla utom ramen för den nu ifrågasatta reformen, för vilken det avgörande skälet är nödvändig-

heten att vidmakthålla och utveckla den svenska, i utrikes fart gående handelsflottans kapacitet. Jag anser mig därför icke böra i denna del framlägga längre gående förslag än dem som i promemorian förordats.

Med det nyss sagda har jag även tagit ståndpunkt till frågan om den avdragsrätt, som bör tillkomma rederier vilka driva såväl inrikes som utrikes sjöfart. Dessa företag böra tillerkännas avdragsrätt för de fartyg, vilka sysselsättas i utrikes fart. Däremot torde anledning saknas att beträffande de — uteslutande eller huvudsakligen — i inrikes fart sysselsatta fartygen försätta de ifrågavarande rederiföretagen i bättre ställning än de företag, som endast bedriva inrikes sjöfart och som sålunda icke äga tillgodonjuta den ifrågavarande avdragsrätten.

Det av kommerskollegium väckta förslaget om utvidgning av avdragsrätten i fråga om avsättningar till investeringsfond för byggnader respektive för inventarier och varulager torde icke lämpligen böra upptagas till prövning i detta sammanhang, utan torde med denna fråga böra anstå till dess en allmän översyn av den ifrågavarande lagstiftningen vidtages.

Omfattningen av den föreslagna avdragsrätten.

I *Sveriges redareförenings* skrivelse den 14 januari 1944 anföres:

I 1942 års förordning om avsättning till investeringsfonder böra införas bestämmelser om rätt för rederierna att av årsvinsten skattefritt avsätta belopp till en investeringsfond för nyanskaffning och reparation av fartyg. Därvid bör stadgas, att varje rederiföretag skall äga rätt att till sådan fond under visst antal år årligen avsätta *dels* för nyanskaffning av fartyg, som förlorats under eller till följd av kriget eller som på grund av förslitning eller ålder utrangerats eller avses skola utrangeras, ett belopp, som motsvarar högst det årliga normala avdraget för värdeminskning å det blivande ersättningsfartyget *dels ock* för framtida reparationer av fartyg, som under kriget icke kunnat normalt underhållas, ett belopp motsvarande de beräknade reparationskostnaderna för fartyget. Då rederierna under de beskattningsår kriget pågått ej haft möjlighet att avsätta några belopp för den nyanskaffning, varom nu är fråga, böra rederierna äga rätt att enligt nyss angivna grunder på en gång åtnjuta avdrag för fyra årsavsättningar för nyanskaffningar.

I *departementspromemorian* anföres i denna del:

Enligt gällande bestämmelser må för visst år avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager ej överstiga 20 % av årsvinsten och ej heller, såvitt angår aktiebolag, 6 % av aktiekapitalet. Dessa begränsningar torde få anses alltför snäva, i den mån fråga är om rederibolagens fondavsättningar för byggnad av ersättningsfartyg. Byggnadskostnaderna ha nämligen stegrats i sådan grad, att en avsättning motsvarande 20 % av årsvinsten i många fall icke är tillräcklig för det avsedda ändamålet. Därtill kommer att åtskilliga rederibolag arbeta med ett förhållandevis litet eget kapital, varför även begränsningen till 6 % av aktiekapitalet kan verka i hög grad hinderlig. Vägande skäl torde därför föreligga att, i överensstämmelse med vad redareföreningen föreslagit, ställa det årliga avsättningsbeloppet i relation till kostnaderna för det blivande ersättningsfartyget. Vilket procenttal av fartygets

beräknade värde, som därvid bör väljas, kan bli föremål för diskussion. Med en beräknad ekonomisk livslängd för fartyg av tjugu år torde emellertid en årlig fondavsättning, motsvarande 5 % av det beräknade anskaffningsvärdet, kunna anses skälig.

Med hänsyn till att åtskilliga rederiföretag på grund av lagstiftningens hittillsvarande utformning varit förhindrade att tidigare verkställa skattefria avsättningar till nybyggnadsfond torde företagen, på sätt i redareföreningens skrivelse påyrkats, böra medgivas att under första året — i den mån årsvinsten därtill förslår — på en gång verkställa avsättningar motsvarande fyra gånger det belopp, som nyss angivits, d. v. s. 20 % av det beräknade anskaffningsvärdet. Emellertid torde härvid den reservationen böra göras att, om vederbörande företag tidigare avsatt medel till konjunkturinvesteringsfond för inventarier och varulager eller till investeringsfond för sådant ändamål, den nya avsättningen må avse endast skillnaden mellan nyssnämnda 20 % och de tidigare verkställda avsättningarna.

Det torde icke hava varit avsett, att de hittillsvarande investeringsfonderna skolat få användas till att täcka kostnaderna för uppskjutna reparations- och underhållsarbeten å äldre fartyg. Emellertid torde det vara angeläget att möjligheter tillskapas att verkställa fondavsättningar jämväl för dylikt ändamål. Underhållet av fartygen lärer nämligen i stor utsträckning hava försummats under kriget. Vad angår tonnaget utanför Skagerackspärren torde — åtminstone beträffande en del fartyg — möjligheter överhuvud icke hava förelegat att få önskvärda reparations- och underhållsarbeten utförda. Även i fråga om fartygen innanför spärren torde bristen på material ävensom kostnadsskäl ha föranlett att underhållet i betydande grad eftersatts. Detta lärer vara så mycket betänkligare som åtskilliga fartyg sysselsatts i trafik, för vilken de icke varit avsedda, och sålunda kunna antagas vara i behov av särskilt genomgripande underhålls- och reparationsarbeten. Det torde därför vara motiverat att medge skattefria fondavsättningar jämväl för dylika arbeten. Även i fråga om dessa fondavsättningar böra årsavsättningarna självfallet vara maximerade. Emellertid torde maximeringen här svårligen kunna anknyta vare sig till fartygens anskaffningsvärden eller till deras dagsvärden. Något annat alternativ torde därför knappast återstå än att sätta de ifrågavarande fondavsättningarna i relation till fartygens storlek; avsättning till reparations- och underhållskostnader bör med andra ord medgivas med visst antal kronor per ton d. w. En så konstruerad spärregel kan helt naturligt i vissa fall ge resultat, som äro mindre tillfredsställande, men torde det å andra sidan vara nödvändigt att stanna vid en dylik enkel och schablonmässig bestämmelse. Med hänsyn till att reparationsbehovet regelmässigt lärer vara väsentligt större för de utanför Skagerackspärren gående fartygen torde det dock vara ofrånkomligt att i så måtto differentiera fondavsättningarna, att större avsättningar medges för dessa fartyg än för de innanför spärren gående. Med utgångspunkt från det nyss anförda torde de årliga fondavsättningarna till reparations- och underhållsarbeten lämpligen kunna maximeras till förslagsvis 20 kronor per ton d. w., dock högst 100 000

för varje fartyg, för de innanför spärren gående fartygen och till dubbla beloppet — d. v. s. 40 kronor respektive 200 000 kronor — för de utanför spärren gående.

Tillräckliga skäl torde icke föreligga att i fråga om fondavsättningar för reparations- och underhållsarbeten medgiva omedelbar avsättning med belopp motsvarande fyra normala årsavsättningar.

Bestämmelserna angående investeringsfond för fartyg torde — i överensstämmelse med vad som tidigare föreslagits i fråga om övriga investeringsfonder — böra äga tillämpning beträffande åren 1943—1946 (motsvarande räkenskapsår). För att icke fondavsättning må för ett och samma ändamål ske dels i form av avsättning till investeringsfond för fartyg och dels i form av avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager torde böra föreskrivas, att avsättning icke må under ett och samma beskattningsår ske till båda dessa slag av fonder.

Vid remissförfarandet ha vissa detaljerinringar framställts mot det i departementspromemorian framlagda förslaget. Sålunda anför *kammarrätten:*

I promemorian har, i överensstämmelse med vad redareföreningen föreslagit, framhållits att skäl tala för att ställa det årliga avsättningsbeloppet till den föreslagna investeringsfonden i relation till den framtida anskaffningskostnaden för ersättningsfartyget.

Bestämmelsen sådan den i författningsförslaget utformats kan enligt kammarrättens mening lämna rum för tvivelsmål, huruvida med framtida anskaffningskostnad åsyftas anskaffningskostnad enligt krigspriser eller enligt efterkrigspriser.

Då fråga är allenast om ett uppskov med beskattningen, synas skäl icke föreligga att uppställa alltför stränga krav på den utredning rörande den framtida anskaffningskostnaden, som för stadgandets tillämpning är erforderlig. Måhända kan understundom utredning icke åstadkommas angående annan anskaffningskostnad än den enligt nu-priser. Det synes i så fall icke orimligt att beräkna avsättningen med stöd härav.

Då stadgandet i sin föreslagna lydelse kan vara ägnat att framkalla tvistigheter om den rätta tolkningen, vill kammarrätten ifrågasätta, huruvida i någon form bör klargöras vilka utredningar angående »kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage», som skola verkställas.

Däremot torde intet vara att erinra mot att avsättningsbeloppet beräknas till fem procent av anskaffningskostnaden. En livslängd av tjugu år för ett fartyg torde i ifrågavarande hänseende vara rimligt att räkna med.

I departementspromemorian har föreslagits att avdragsgilla avsättningar i och för framtida anskaffning av ersättningstonnage skulle under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes 1944, få ske med högst fyra gånger det normala årliga beloppet. I detta sammanhang stadgas i den föreslagna författningstexten: »Har den skattskyldige under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställts åren 1941—1943, njutit avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager eller för avsättning till konjunkturinvesteringsfond för sådant ändamål, skall dock det belopp, varmed avdrag enligt föregående punkt må ske vid taxeringen år 1944, minskas med det belopp som sålunda avsatts till fond för inventarier och varulager.»

Kammarrätten har intet att i princip erinra mot vad sålunda föreslagits men vill framhålla följande. Enligt den ovan citerade punkten skall det eljest avdragsgilla beloppet minskas med vad som tidigare avsatts till investeringsfond eller konjunkturinvesteringsfond för inventarier och varulager. Har nu medel avsatts till sådan fond men jämlikt 3 § i 1942 års förordning tagits i anspråk för sitt avsedda ändamål, synes det kammarrätten riktigt att jämväl detta belopp skall avräknas från vad som eljest finge vid taxeringen år 1944 avdrages. Men om de avsatta medlen nyttjats för annat ändamål än det, varför de från början avsatts, och alltså efterbeskattats, böra de icke jämställas med andra en gång avsatta och eventuellt ianspråktagna medel. Den erforderliga justeringen av det föreslagna stadgandet synes kunna ske genom ett tillägg av innebörd att minskning ej skall ske med sådant avsatt belopp, som tagits i anspråk för annat ändamål än det vid avsättningen avsedda.

I det av *överståthållarämbetet* åberopade, av taxeringsinspektören Sven Holdo avgivna utlåtandet anföres följande:

Vad angår den föreslagna bestämmelsen att avdrag må för visst beskattningsår ej överstiga i fråga om investeringsfond för fartyg ett belopp motsvarande 5 % av den *beräknade* kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg som förlorats efter den 1 september 1939 eller som på grund av ålder eller förslitning utrangerats efter nämnda dag eller som avses skola av sådan anledning utrangeras så snart ersättningstonnage kan anskaffas, må följande framhållas.

Det synes önskvärt att förordningen lämnar närmare upplysning huru kostnaden för framtida anskaffning lämpligen bör beräknas. Först torde vara erforderligt att klarlägga huruvida med »beräknad kostnad» avses den beräknade nuvarande anskaffningskostnaden eller den beräknade anskaffningskostnaden efter kriget.

Genom närmare bestämmelser angående huru kostnader skola beräknas, skulle vidare undvikas att de skattskyldiga tillgrepe en allt för ungefärligt eller rent av blott gissningsvis gjord uppskattning av värdet. Man torde nämligen med ganska stor visshet kunna förvänta, att önskemålet om höga värden och därmed stora avdrag kommer att utöva en alltför stark inverkan vid den skattskyldiges egen kostnadsberäkning.

För att bereda skattemyndigheterna tillfälle pröva skäligheten av kostnadsberäkningen skulle måhända därjämte vara lämpligt, att redogörelse lämnas för densamma. Önskvärt vore därför att, därest skattskyldig för bestyrkande av skäligheten av visst beräknat anskaffningsvärde företer intyg från sakkunnig person, det föreskrives att dylikt intyg bör innehålla så utförliga uppgifter att för värdesättningen gjord kalkyl kan bli föremål för granskning.

Detta senare önskemål har jag ansett böra framställas med hänsyn till att vid krigskonjunkturbeskattningen allmänt vunnits den erfarenheten, att av besiktningsmän utfärdade intyg beträffande fartygs förkrigsvärden ofta sakna motivering eller angiven beräkningsgrund för de däri upptagna värdena och beskaffenheten av intyg om anskaffningsvärden i annat fall kan förväntas bli liknande. — — —

Beträffande bestämmelsen om rätt till avsättning till investeringsfond vid uteblivet normalt underhåll, synes mig vidare förordningen böra förtydligas för det fall underhåll visserligen förekommit men att sådant ej skett i normal omfattning. Förslagsvis kan i anvisningarna införas bestämmelser, att avdrag för avsättning till investeringsfond endast må medgivas med belopp,

motsvarande skillnaden mellan det maximalt medgivna beloppet och den under beskattningsåret utgivna till förkrigspris reducerade underhållskostnaden.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har uttalat, att den föreslagna föreskriften om att avsättning till investeringsfond finge ske även för fartyg, vilka avsåges skola av viss anledning utrangeras, ingåve betänkligheter med hänsyn till att bestämmelsen kunde bliva föremål för tvekan i tillämpningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har yttrat:

Såväl redareföreningen som utredningen hava i fråga om avsättningar för nyanskaffning föreslagit att dessa böra beräknas i visst förhållande till fartygets antagliga anskaffningsvärde. I och för sig vore häremot kanske ingenting att invända, därest nämnda värde läte sig på ett något så när tillförlitligt sätt fastställas. Emellertid torde med hänsyn till nu rådande fluktuationer på affärsmarknaden härmed vara förknippade högst betydande svårigheter och skulle sannolikt ett dylikt värde heller icke bliva konstant från år till annat. Det kan därför starkt ifrågasättas, huruvida icke annan beräkningsgrund vore att föredraga.

Det vill synas länsstyrelsen, som vore det lämpligare att sätta avsättningarnas storlek i viss relation till årsvinsten. Man erhölle härigenom en mera lätthanterlig beräkningsgrund och skulle syftet med avsättningen troligen säkrare kunna ernås. Det lär nämligen — i varje fall vad angår de s. k. tramprederierna — förhålla sig så, att inkomsterna förete ganska stor likhet med en vågrörelse. Under viss tidsperiod äro fraktsatserna sådana att de icke ens täcka omkostnaderna, under det att de under en efterföljande period kunna bliva onormalt stora i förhållande till det investerade kapitalet. Därest avsättningsrätten, såsom föreslagits, skulle beräknas med viss procent å ett antaget anskaffningsvärde för fartyget, skulle kanske en endast förhållandevis ringa fondering kunna ske. Om däremot rätten till avsättning göres beroende av årsvinstens storlek, böra större utsikter förefinnas att ernå det med institutet åsyftade resultatet. Man kunde förslagsvis tänka sig en högsta gräns av 30—40 % av årsvinsten med sådan spärr att för ändamålet icke finge avsättas högre belopp än som rimligen kunde antagas motsvara ett vid varje tidpunkt beräknat anskaffningsvärde.

I fråga om avsättningarna för reparations- och underhållskostnader kan länsstyrelsen icke finna lämpligare beräkningsgrund än den som i promemorian ifrågasatts. De föreslagna siffrorna per ton skulle dock kunna diskuteras. De förefalla i varje fall icke vara för låga. Emellertid kan ifrågasättas huruvida det kan anses principiellt riktigt att begränsa avsättningarnas storlek till vissa fixerade belopp. Rederiföretag med allenast större fartyg bliva märkbart lidande härigenom. I varje fall synes gränsen vara väl snäv.

I det av *länsstyrelsen i Gävleborgs län* avgivna utlåtandet anföres:

Länsstyrelsen har i princip icke något att erinra mot de i promemorian föreslagna nya eller ändrade lagbestämmelserna. Dock anser länsstyrelsen att möjligen en något annorlunda utformning av bestämmelsen angående 5 % avdraget enligt 2 § 2 mom. d) i förslaget till förordning om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond borde övervägas.

Ifrågavarande avdrag föreslås nämligen skola maximeras till »5 procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg, som . . .» Det värde, varå procentavdraget sålunda skulle beräk-

nas, synes i praktiken lätt kunna komma att bliva föremål för delade meningar, sammanhängande med olika uppfattning om den allmänna prisnivån efter kriget. Länsstyrelsen ifrågasätter därför om det icke vore lämpligare att beräkna avdraget efter viss procent å förkrigsvärdet av fartyg, som skall ersättas. Möjligen kunde det i så fall vara motiverat att räkna med en något högre procentsats än den i promemorian föreslagna.

Kommerskollegium har i nu förevarande delar anfört:

I 1 § sista stycket har föreslagits, att avdrag för ett och samma beskattningsår icke må åtnjutas både för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager och till investeringsfond för fartyg. Såväl redareföreningen som delegerade för industriförbundet m. fl. ha påpekat, att bestämmelsen skulle komma att verka obilligt för företag, som jämte rederirörelse utöva annan verksamhet, och medföra en ojämnhet i beskattningen av nyssnämnda företag och rederiföretag, som bedriva annan verksamhet genom dotterbolag. — — —

Ett av redareföreningen av praktiska skäl framfört förslag om särskilda fonder för fartyg och för underhåll och reparation av fartyg liksom även föreningens förslag om förtydligande av bestämmelsen i 2 § 2 mom. om fartyg, som under beskattningsåret uteslutande gått i »trafik mellan främmande länder», så att därav framgår, att härmed avses även fartyg, som gå i kustfart mellan orter i samma främmande land (och alltså »trafik mellan utrikes orter»), vill kollegium biträda.

I 2 § 2 mom. har såsom villkor för avsättning för reparation och underhåll föreskrivits, att fartyget under beskattningsåret icke normalt underhållits. Såväl redareföreningen som delegerade för industriförbundet m. fl. ha framställt erinringar häremot. Bestämmelsen skulle genom bevisningssvårigheter kunna föranleda, att möjligheterna till avsättningar för nämnda ändamål väsentligt begränsas, och det synes kollegium därför önskvärt, att det ifrågavarande villkoret uteslutes, åtminstone beträffande fartyg i utrikes fart.

Enligt övergångsbestämmelserna till förordningen skulle under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, avdrag för anskaffning av ersättningstonnage få ske med högst 4 gånger det belopp, som årligen får avsättas för ändamålet. Handelskammaren i Malmö har påpekat, att många småföretag sakna tillräckliga vinstmedel eller beskattningsbara inkomster för en dylik avsättning och sålunda skulle komma i sämre läge än de större företagen, och har därför föreslagit, att medgivande lämnas till en successiv avsättning av nämnda belopp, förslagsvis under 5 år. Kollegium finner handelskammarens förslag om en fördelning av denna avsättning på flera år väl motiverad och tillstyrker en dylik fördelning, förslagsvis under de tre beskattningsår, under vilka lagstiftningen tillsvidare föreslås utsträckt.

I likhet med handelskamrarna i Malmö och Gävle samt kooperativa förbundet vill kollegium vidare föreslå, att rätt att på en gång verkställa avsättning medgives även för underhålls- och reparationsarbeten för de fyra gångna krigsåren. Det synes kollegium föreligga i stort sett samma motiv härför som för den föreslagna rätten till avsättning för ersättningstonnage.

Sveriges redareförening har i sitt till kommerskollegium ingivna yttrande anfört att, då de föreslagna beloppen för avsättning till underhålls- och reparationsarbeten i ett stort antal fall icke vore tillräckliga för att täcka kostnaderna för framtida underhålls- och reparationsarbeten, inom föreningen ifrågasatts om icke den föreslagna maximigränsen borde höjas; föreningen hade emellertid avstått från att föreslå en sådan förhöjning.

Departementschefen. I departementspromemorian har föreslagits att avdrag för avsättning till investeringsfond för fartyg årligen skall få ske *dels* med ett belopp motsvarande 5 procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg, som förlorats efter den 1 september 1939 eller som på grund av ålder eller förslitning utrangerats efter nämnda dag eller som avses skola av sådan anledning utrangeras så snart ersättningstonnage kan anskaffas *dels ock,* för underhålls- och reparationsarbeten å andra den skattskyldige tillhöriga fartyg än nyss sagts, med ett belopp motsvarande 20 kronor för ton d. w. eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 40 kronor för ton d. w.; avdrag för underhålls- och reparationsarbeten skall dock enligt promemorian få ske endast för fartyg, som under beskattningsåret icke normalt underhållits, och må för visst beskattningsår icke för ett och samma fartyg överstiga 100 000 kronor eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 200 000 kronor. De sålunda föreslagna bestämmelserna, som vid remissförfarandet i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran, synas i princip kunna godtagas.

Vad angår detaljutformningen av de föreslagna avdragsreglerna må följande anföras.

Förslaget innebär att avdrag skall få ske med ett belopp motsvarande 5 procent av den beräknade kostnaden för *framtida* anskaffning av ersättningstonnage för visst eller vissa fartyg. I den mån utredning om den framtida anskaffningskostnaden icke kan förebringas torde — även utan särskilt stadgande härom — anskaffningskostnaden vid beskattningsårets utgång böra få läggas till grund för beräkningen. Såsom allmän regel torde böra gälla att, då fråga allenast är om ett uppskov med beskattningen, vederbörande myndigheter icke böra uppställa alltför stränga krav på den för stadgandets tillämpning erforderliga kostnadsutredningen.

Enligt förslaget skall avsättning till investeringsfond för fartyg få ske ej blott för anskaffande av ersättningstonnage för förlorade eller redan utrangerade fartyg utan även i fråga om fartyg, som på grund av ålder eller förslitning avses skola utrangeras så snart ersättningstonnage kan anskaffas. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har för sin del anmärkt, att det föreslagna stadgandet om avsättning för fartyg, som avsåges skola utrangeras, ingåve betänkligheter med hänsyn till att stadgandet kunde bliva föremål för tvekan i tillämpningen. Då stadgandet emellertid torde vara behövligt för att förebygga att rederierna skola ställas inför valet att antingen avstå från att göra avsättning till investeringsfond med avseende å vissa fartyg eller omedelbart utrangera fartyg, som till följd av rådande förhållanden borde behållas i tjänst ännu något eller några år, tillstyrker jag — trots den av länsstyrelsen påtalade olägenheten — den i promemorian föreslagna bestämmelsen.

Såsom villkor för rätt att göra avsättning för underhålls- och reparationsarbeten å visst fartyg har enligt departementspromemorian föreslagits, att fartyget under beskattningsåret icke normalt underhållits. Kommerskollegium har uttalat, att förevarande bestämmelse skulle genom bevissvårig-

heter kunna föranleda, att möjligheterna till avsättningar för ändamålet i fråga väsentligt begränsades, varför det syntes önskvärt att bestämmelsen uteslötes, åtminstone såvitt anginge fartyg i utrikes fart. För egen del finner jag det dock lämpligt att bestämmelsen bibehålles, då avdrag för avsättning till investeringsfond självfallet icke bör få ske, därest de ifrågavarande arbetena redan utförts och kostnaderna härför avdragits såsom omkostnader för beskattningsåret. I anledning av kommerskollegii yttrande vill jag emellertid understryka, att alltför stränga krav på bevisning om att fartygets underhåll blivit eftersatt icke böra ställas.

Det torde ligga i sakens natur att avdrag för avsättning till underhålls- och reparationsarbeten å visst fartyg icke medgives, om bristerna i underhållet äro mindre väsentliga. Med hänsyn härtill och för att i någon mån förenkla reglerna torde särskilda bestämmelser icke böra meddelas med avseende å det fall, att visst underhåll av fartyget förekommit men underhållet likväl icke kan anses hava varit av normal omfattning.

Enligt departementspromemorian skall det högre underhållsavdraget (40 kronor för ton d. w.) medgivas endast beträffande fartyg, som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder. Då det högre avdraget bör få tillgodonjutas jämväl i fråga om fartyg, som gått i kustfart mellan olika orter i visst främmande land, bör, såsom kommerskollegium anmärkt, den ifrågavarande bestämmelsen i stället avse fartyg »som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan utrikes orter».

I departementspromemorian har föreslagits, att avdrag icke skall för ett och samma beskattningsår få njutas både för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager och för avsättning till investeringsfond för fartyg. Kommerskollegium har anmärkt, att den sålunda föreslagna bestämmelsen skulle komma att verka obilligt för företag, som jämte rederirörelse utövade annan verksamhet, samt medföra en ojämnhet i beskattningen mellan å ena sidan dessa företag och å andra sidan sådana rederiföretag, som genom dotterbolag bedreve verksamhet av annan art. Med hänsyn till vad sålunda anförts synes det föreslagna förbudet att under samma år verkställa avsättningar till båda slagen av fonder böra inskränkas till att gälla endast sådana skattskyldiga, som icke driva annan rörelse än rederirörelse.

Under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, skall enligt departementspromemorian avdrag för avsättning till framtida anskaffning av ersättningstonnage få ske med fyra gånger det normala årsavdraget, d. v. s. med 20 procent av den beräknade anskaffningskostnaden för fartyget i fråga; har den skattskyldige för något av åren 1940—1942 (motsvarande räkenskapsår) njutit avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager eller för avsättning till konjunkturinvesteringsfond av motsvarande slag skall dock det belopp, varmed avdrag må ske vid taxeringen år 1944, minskas med det belopp som sålunda avsatts till fond för inventarier och varulager. Kammarrätten, som i princip icke haft något att erinra mot de sålunda föreslagna bestämmelserna, har emellertid framhållit att om de tidigare avsatta medlen tagits i anspråk för annat ändamål

än det för vilket de avsatts och medlen sålunda efterbeskattats, den tidigare avsättningen icke borde föranleda minskning av det belopp, varmed avdrag för avsättning till investeringsfond för fartyg eljest finge ske vid 1944 års taxering. Kammarrättens sålunda gjorda erinran torde böra iakttagas.

Kommerskollegium har — i anslutning till ett av Skånes handelskammare gjort uttalande — föreslagit att om vederbörande rederi icke kunde vid 1944 års taxering verkställa avsättning med 20 procent av anskaffningskostnaden, det resterande beloppet skulle få avsättas under de båda närmast följande åren. Kollegium har vidare föreslagit, att jämväl med avseende å underhålls- och reparationsarbeten avdrag vid 1944 års taxering skulle få ske med ett belopp motsvarande fyra normala årsavsättningar. De sålunda föreslagna utvidgningarna — vilka icke av redareföreningen påkallats — anser jag mig emellertid icke böra tillstyrka.

Fondmedels ianspråktagande samt efterbeskattning av dylika medel.

Sveriges redareförening har i sin skrivelse den 14 januari 1944 anfört:

Därest de avsatta beloppen icke tagits i anspråk för det avsedda ändamålet, förslagsvis inom fem år sedan det nu pågående kriget upphört, skola beloppen då beskattas enligt samma regler som gälla beträffande övriga avsättningar till investeringsfonder. — — —

Till förhindrande av att de föreslagna bestämmelserna missbrukas och för kontroll över de gjorda avsättningarna bör införas skyldighet för rederier, som önska begagna sig av denna avdragsrätt, att lämna redovisning å särskilt formulär rörande de verkställda avsättningarna. Därvid bör angivas i fråga om avsättning för anskaffning av ersättningsfartyg det beräknade anskaffningsvärdet å fartyget och beträffande avsättning för reparationskostnader namnet å det fartyg, för vilket dessa kostnader äro avsedda. Såvitt angår avsättning för nyanskaffning av fartyg bör även stadgas, att rederiföretaget, sedan ersättningsfartyget anskaffats, icke skall äga rätt att framdeles beräkna det årliga värdeminskningsavdraget å större belopp än som motsvarar skillnaden mellan den verkliga anskaffningskostnaden och de redan medgivna skattefria avsättningarna för sagda ändamål.

I *departementspromemorian* anföres:

Vad angår tiden för medlens ianspråktagande torde det ligga i sakens natur, att till investeringsfond för fartyg avsatta medel, i den mån fråga är om avsättningar till underhålls- och reparationsarbeten, skola få tagas i anspråk enligt den skattskyldiges eget bestämmande, dock inom den föreskrivna absoluta tidsfristen. I övrigt torde investeringsfonder för fartyg däremot böra vara underkastade enahanda regler som investeringsfonder för inventarier och varulager d. v. s. få tagas i anspråk endast under beskattningsår som av Kungl. Maj:t bestämmes. Det torde emellertid kunna övervägas att i fråga om investeringsfond för fartyg tillskapa möjligheter att medgiva individuella tillstånd till fondens ianspråktagande.

I de hänseenden, som i det föregående icke särskilt berörts, torde liknande bestämmelser böra gälla i fråga om investeringfond för fartyg som i fråga om andra investeringsfonder.

Vid remissbehandlingen ha de i departementspromemorian framlagda förslagen, såvitt nu är i fråga, i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Vissa detaljanmärkningar ha emellertid framställts. Sålunda har *kammarrätten* anfört:

I § 4 av förslaget till ändring i 1942 års förordning föreskrives, att större belopp icke må tagas i anspråk för visst fartyg än som avsatts för ändamålet. Härmed torde väl knappast vara avsett att förhindra att belopp, som avsatts för nybyggnad eller reparation av till exempel två fartyg, skola i stället kunna användas till nybyggnad respektive reparation av ett dubbelt så stort fartyg, eller omvänt att belopp, som avsatts för ett fartyg, skall kunna begagnas för två mindre fartyg. Även andra kombinationer kunna tänkas. Kammarrätten ifrågasätter huruvida ej stadgandets innebörd bör på ett eller annat sätt klargöras.

I det av *kommerskollegium* avgivna utlåtandet anföres:

Kollegium vill i detta sammanhang erinra om att kollegium i utlåtande den 20 februari 1942 över det då föreliggande förslaget till den nuvarande författningen framhöll önskvärdheten av att en viss samverkan kunde etableras de olika fonderna emellan. Kooperativa förbundet har också i sitt nu avgivna yttrande berört denna fråga. Redareföreningen och delegerade ha även framhållit angelägenheten av att möjlighet beredes att använda medel, som avsatts för underhåll av visst fartyg, till underhåll av annat fartyg eller nyanskaffning, vilket enligt förslagets 4 § skulle vara uteslutet. Kollegium vill förorda, att spörsmålet om användningen av avsatta medel för annat ändamål än ursprungligen avsetts upptages till förnyad prövning. I varje fall synes redareföreningens framställning — — — om rätt att, därest å medel, som avsatts för underhåll av visst fartyg, överskott uppstår, använda överskottet för underhåll av annat fartyg eller nyanskaffning böra vinna beaktande.

Länsstyrelsen i Kalmar län yttrar:

Förslaget i vad det innehåller bestämmelser om avdragsrätt vid taxeringen för avsättning till reparationsfond synes åsyfta, att avdraget skall hänföras till visst i rederiföretagets ägo befintligt fartyg, vilket givetvis får anses hava skäl för sig, då det uppenbarligen saknas anledning att medgiva avdrag för avsättning till reparationsfond för fartyg, som gått förlorat eller försålts. Det torde emellertid få anses önskvärt, att detta kommer till klarare uttryck än vad fallet är i det föreliggande förslaget, varjämte bestämmelser erfordras, som reglera behandlingen i beskattningsavseende av reparationsfonden för visst fartyg, för den händelse detta fartyg går förlorat eller försäljes. Antingen borde beskattning av de fonderade medlen, som avse sådant fartyg, i någon form komma till stånd, eller också borde det medgivas, att medlen finge överföras till andra fonder av samma slag, i den mån dessa ej uppbringats till den tillåtna storleken. Eventuellt överskjutande belopp torde böra tagas till beskattning.

I det av *överståthållarämbetet* åberopade utlåtandet av taxeringsinspektören Sven Holdo anföres:

Slutligen synes erforderligt att i förordningen intages bestämmelse om att efterbeskattning omedelbart skall ske av icke ianspråktagen avsättning för underhåll för det fall fartyg försäljes eller går förlorat. Sådan efterbeskattning torde icke kunna ske med mindre fondavsättningen uttryckligen angivits avse visst fartyg. Det torde därför, såsom även redareföreningen framhållit, vara nödvändigt att till förebyggande av missbruk fordra att avsättningarna skola så specificeras, att därav framgår, för vilket fartyg fondavsättningar äro avsedda.

Den i departementspromemorian framkastade tanken att tillstånd till ianspråktagande av investeringsfond för fartyg kunde medgivas individuellt synes mig förtjäna övervägas, då syftemålet med avsättande av sådana fonder bäst torde tillgodoses, därest redarna beredas möjlighet att själva angiva den för dem lämpligaste tidpunkten för anskaffande av ersättningstonnage.

Departementschefen. Till investeringsfond för fartyg avsatta medel böra, såsom Sveriges redareförening anfört, vid självdeklaration redovisas å särskilda formulär. Fondmedlen böra därvid specificeras så att av redovisningen framgår *dels,* i fråga om medel som avsatts för anskaffning av ersättningstonnage, det eller de fartyg som avses skola ersättas *dels ock,* i fråga om medel som avsatts för underhålls- eller reparationsarbeten å fartyg, det eller de fartyg som avses skola bliva föremål för reparation. De avsatta medlen böra icke få användas för annat ändamål än det för vilket medlen avsatts. Emellertid bör, såsom kammarrätten yttrat, hinder icke föreligga att, om medel avsatts för anskaffning av ersättningstonnage för två mindre fartyg, medlen användas för anskaffning av ett dubbelt så stort fartyg; ej heller bör hinder föreligga för att medel, som avsatts för anskaffning av ersättningstonnage för ett större fartyg, i stället användas för anskaffning av flera mindre fartyg. Även i nu åsyftade fall torde det eller de nyanskaffade fartygen med fog kunna betecknas som ersättningstonnage för det av den skattskyldige tidigare nyttjade tonnaget. Däremot torde medel, som avsatts för anskaffning av ersättningstonnage, icke böra få användas för reparationsarbeten å annat fartyg, ej heller medel, som avsatts för reparationsarbeten, få användas för anskaffning av ersättningstonnage. Medel, som avsatts för underhålls- eller reparationsarbeten å visst fartyg, böra icke få användas för dylika arbeten å annat fartyg. Tillräckliga skäl för dylika utvidgningar av användningsreglerna torde icke föreligga, vartill kommer att kontrollen över medlens användning — som även enligt de föreslagna bestämmelserna torde erbjuda vissa svårigheter — skulle ytterligare försvåras.

Emellertid förordar jag i visst hänseende en uppmjukning av de i departementspromemorian föreslagna reglerna. Såsom länsstyrelsen i Kalmar län anfört torde nämligen, därest fartyg, för vars reparation medel avsatts, går förlorat eller försäljes innan reparationen verkställts, de avsatta medlen böra få användas för framtida anskaffning av ersättningstonnage för det avgångna fartyget.

Har skattskyldig, som driver jämväl annan rörelse än rederirörelse, under visst beskattningsår verkställt avsättningar både till investeringsfond för inventarier och varulager och till investeringsfond för fartyg, torde de till först-

nämnda fond avsatta medlen icke böra få tagas i anspråk för ändamål, för vilket de till investeringsfond för fartyg avsatta medlen må tagas i anspråk.

I departementspromemorian har uttalats, att det syntes kunna övervägas att i fråga om investeringsfond för fartyg tillskapa möjligheter att medgiva individuella tillstånd till fondens ianspråktagande. Då syftemålet med de ifrågavarande fonderna tvivelsutan skulle bättre tillgodoses, därest möjlighet förefunnes att medgiva individuella tillstånd till ianspråktagande av fondmedlen, tillstyrker jag förslaget. Sådana fondmedel, som avsatts för underhålls- eller reparationsarbeten, böra således — på sätt i departementspromemorian föreslagits — få tagas i anspråk enligt den skattskyldiges eget bestämmande. Medel, som avsatts för anskaffning av ersättningstonnage, böra däremot få användas endast under beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes, men bör sådant medgivande kunna lämnas beträffande visst eller vissa namngivna rederiföretag; beslutet bör därvid även kunna begränsas till att avse visst fartyg.

Särskilda regler angående avdragens storlek i vissa fall.

I *departementspromemorian* anföres rörande nu ifrågavarande spörsmål:

I förevarande sammanhang torde jämväl få upptagas ett detaljspörsmål rörande 1942 års förordning angående investeringsfonder. I 2 § 2 mom. sista stycket i nämnda förordning upptages ett stadgande, som gör det möjligt att, då lagerminskning förorsakats av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning — såvitt angår det sålunda avgångna lagret — återställa den dolda reserv, som med utgångspunkt från priserna vid beskattningsårets utgång skulle funnits vid denna tidpunkt om lagertillgångarna då varit kvar. I fråga om maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier finnes däremot icke någon motsvarighet till nyssberörda bestämmelse om utvidgad avdragsrätt i sådana fall, då avsättningen till investeringsfond föranledes av inträffad eldsvåda eller därmed jämförlig anledning. Även i dylika fall gäller sålunda, att avsättningen icke får överstiga vare sig 20 procent av årsvinsten eller 6 procent av aktiekapitalet. Följden härav kan bliva att, om ett företag på grund av eldsvåda förlorar sin maskinpark utan att kunna ersätta den före beskattningsårets utgång, en betydande del av försäkringsbeloppet konsumeras för skatteändamål och ersättningsanskaffningen sålunda äventyras. Det ifrågavarande spörsmålet upptogs till behandling vid 1943 års riksdag i en interpellation i andra kammaren av herr Wiberg; chefen för finansdepartementet yttrade i sitt svar å interpellationen, att han icke ville bestrida, att gällande beskattningsregler i nu förevarande fall kunde medföra en ganska hård belastning av vederbörande företag, samt att departementschefen hade sin uppmärksamhet fäst på förhållandet och komme att i lämpligt sammanhang upptaga frågan till närmare prövning.

De påtalade olägenheterna sammanhänga med krisförhållandena och de därav föranledda svårigheterna att under beskattningsåret ersätta förstörda

maskiner med nya; därest nya maskiner kunna anskaffas, användes försäkringssumman självfallet till avskrivning å desamma, varför extraordinär skattebelastning i sådant fall icke behöver uppkomma. Med hänsyn härtill synes det befogat att i 1942 års förordning om investeringsfonder införa en särbestämmelse av innebörd att i sådana fall, varom nu är fråga, avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager må, utan hinder av eljest gällande spärrbestämmelser, ske med ett belopp motsvarande ersättningsbeloppet. Erinras må i detta sammanhang, att för aktiebolag och ekonomiska föreningar — vilka ju ensamma äro berättigade till förmånen att njuta avdrag för avsättningar till investeringsfond för inventarier och varulager — hela ersättningsbeloppet skall upptagas såsom intäkt av rörelse.

Motsvarande torde böra gälla i fråga om avsättning till investeringsfond för fartyg. Därest den skattskyldige icke är aktiebolag eller ekonomisk förening, bör avsättningsrätten emellertid begränsas till den del av ersättningens belopp, som skall upptagas såsom skattepliktig inkomst.

Medel, som avsatts till investeringsfond i fall varom ovan sägs, böra enligt sakens natur få tagas i anspråk, när återanskaffning av inventarierna är ur vederbörande företags synpunkt önskvärd och möjlig, dock att ianspråktagandet självfallet skall ske före utgången av den stadgade absoluta tidsfristen.

I remissyttrandena har det i departementspromemorian framlagda förslaget genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Förslaget har emellertid föranlett vissa särskilda uttalanden. I det av *länsstyrelsen i Örebro län* avgivna yttrandet anföres sålunda:

Avsättning till investeringsfond för fartyg kan enligt huvudregeln i 2 § 2 mom. ske med belopp motsvarande 5 % av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg, som förlorats efter krigsutbrottet eller som efter nämnda tidpunkt utrangerats eller är avsett att utrangeras. Enligt undantagsbestämmelsen i samma paragrafs 3 mom. finnes möjlighet till större avsättning, därest skattskyldig under beskattningsåret uppburit ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig av den skattskyldiges åtgörande oberoende anledning.

Det synes länsstyrelsen ovisst, huruvida den omständigheten, att ett fartyg förlorats t. ex. genom krigsförlisning, är att hänföra till sådana i 3 mom. omförmälda av den skattskyldiges åtgörande oberoende anledningar. Skulle detta vara fallet, medför en sådan tolkning möjlighet till betydligt högre avsättning än vad som stadgas i huvudregeln och det ifrågasättes, huruvida icke bestämmelserna i 2 § 2 mom. rörande förlorade fartyg böra utgå eller få en annan avfattning.

Även i ett annat avseende råder enligt länsstyrelsens mening tveksamhet rörande den rätta tolkningen av 2 § 3 mom. Avsättning till investeringsfond får enligt där meddelade bestämmelser ske med högst det belopp vartill ersättningen uppgått, eller, där ersättningen endast delvis skall upptagas såsom skattepliktig inkomst, högst det belopp varmed ersättningen ingår i den skattepliktiga inkomsten.

Om en skattskyldig förlorat ett fartyg under omständigheter, som avses i

3 mom. och uppburit ersättning härför, uppstår frågan, huruvida den omständigheten, att han jämlikt 28 § 2 mom. kommunalskattelagen begagnat sig av medgivet anstånd att upptaga utfallande ersättning till beskattning, skall anses innebära, att beloppet i fråga icke ingår i den skattepliktiga inkomsten och om följaktligen förutsättningen för tillämpning av i 3 mom. meddelade bestämmelser om avsättningsmöjligheter icke föreligga.

Därest detta är författningens avsikt, bör detta tydligtvis även gälla det fall, att hela ersättningen är skattepliktig, vilket dock icke klart framgår av stadgandets formulering.

Delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. ha i sitt till kommerskollegium avgivna yttrande — jämte det att delegerade, såsom tidigare omnämnts, förordat en sådan uppmjukning av gällande stadganden att rätt till avdrag för avsättning till investeringsfond för byggnader respektive för inventarier och varulager skulle tillkomma jämväl juridisk person, som icke tillgodonjöte fri avskrivning å inventarier, ävensom enskild (fysisk) person — anfört följande:

Under alla omständigheter bör en utsträckning av författningens tillämplighetsområde medgivas för det fall, som avses i det nytillkomna stadgandet i 2 § 3 mom. första stycket. Detta stadgande är såsom i promemorian framhålles i hög grad av behovet påkallat för förhindrande av icke avsedda orimliga verkningar av gällande beskattningsbestämmelser. Det skulle framstå såsom synnerligen obilligt, om icke samtliga juridiska personer och enskilda rörelseidkare finge tillfälle att utnyttja den möjlighet att undgå en sådan beskattning, förevarande stadgande avser att bereda.

Av motiveringen till stadgandet vill det synas som om avsikten därmed vore att aktiebolag och ekonomiska föreningar alltid skulle äga rätt att verkställa i beskattningshänseende avdragsgill avsättning med ett belopp, motsvarande hela den för den förstörda tillgången uppburna ersättningen. En avsättning av denna storleksordning komme dock, utom i det undantagsfall att tillgången saknat i beskattningshänseende åsatt värde, vilket för ett företag som åtnjuter fri avskrivning är lika med det bokförda värdet, att överstiga vad som erfordras för säkerställande av återanskaffningen. Även då fråga är om dessa juridiska personer ingår nämligen, utom i berörda undantagsfall, ersättningen endast till en del i den skattepliktiga inkomsten. Den utformning stadgandet erhållit utesluter icke en sådan tolkning, men ett tillrättaläggande av motiveringen synes erforderlig.

Kommerskollegium har i sitt yttrande understrukit, att starka billighetsskäl talade för att den föreslagna utsträckningen av rätten till fondavsättning i fall, då den skattskyldige uppburit ersättning på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig anledning, borde komma samtliga juridiska personer ävensom enskilda näringsidkare till godo.

Departementschefen.

Såsom jag vid föregående års riksdag uttalade i mitt svar å herr Wibergs interpellation i ämnet, torde gällande beskattningsregler i nu ifrågavarande fall kunna medföra en ganska hård belastning av vederbörande skattskyldiga. Det i departementspromemorian framlagda förslaget synes innebära en i stort sett tillfredsställande lösning av frågan. På grund härav tillstyrker jag förslaget i princip. Emellertid förordar jag sådan inskränkning av de i promemorian föreslagna bestämmelserna, att dessa icke skola gälla i fråga

om investeringsfond för fartyg. Beträffande fartyg gäller ju att den skattskyldige är berättigad att erhålla uppskov visst antal år med beskattning av försäkringsersättning respektive köpeskilling, varför något egentligt behov av utvidgad avdragsrätt icke torde föreligga med avseende å dessa fall. Den av mig sålunda förordade inskränkningen torde stå väl överens med den tidigare föreslagna regeln att det belopp, varmed avdrag för avsättning till investeringsfond för fartyg må ske, i förekommande fall skall minskas med det belopp, med vars beskattning uppskov åtnjutes.

Fondmedel av nu ifrågavarande slag torde, såsom i promemorian föreslagits, böra få tagas i anspråk enligt den skattskyldiges eget bestämmande, dock före den absoluta tidsfristens utgång.

Såsom kommerskollegium yttrat torde starka billighetsskäl tala för att den utökade avdragsrätt, som enligt förslaget skall föreligga i de fall då den skattskyldige på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig anledning åtnjutit ersättning för inventarier, bör tillkomma ej blott aktiebolag och ekonomiska föreningar med fri avskrivningsrätt utan även andra juridiska personer ävensom enskilda (fysiska) personer. Med hänsyn härtill och då en dylik utvidgning av avdragsrätten icke torde i tekniskt hänseende medföra några egentliga olägenheter tillstyrker jag, att avdragsrätt i nu ifrågavarande fall skall föreligga i den omfattning kommerskollegium förordat.

Såsom delegerade för Sveriges industriförbund m. fl. anfört, gäller även i fråga om juridiska personer att ersättning på grund av försäkring i allmänhet ingår i den skattepliktiga inkomsten med endast en större eller mindre del av sitt belopp. Den vid departementspromemorian fogade författningstexten torde med hänsyn härtill böra i nu förevarande del underkastas viss jämkning.

Vissa övergångsbestämmelser.

I *Sveriges redareförenings* skrivelse den 14 januari 1944 anföres:

Det är av vikt för att det med de nu föreslagna bestämmelserna avsedda syftet skall främjas, att rederiföretagen medgivas rätt att i beskattningsavseende verkställa avsättningar av förut angiven natur redan av vinstmedel, som uppkommit under det nu tilländalupna beskattningsåret. I särskilda övergångsbestämmelser bör därför införas en föreskrift att, därest sådan fond, varom nu är fråga, ej blivit avsatt i balansräkningen för det beskattningsår, för vilket taxering skall verkställas år 1944, såsom avsättning till dylik fond må godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för nästpåföljande räkenskapsår överföring till sådan fond skall göras av sådana inkomstmedel för beskattningsåret, som kunna disponeras för det ändamål, vartill fonden må tagas i anspråk.

I *departementspromemorian* anföres i anslutning till förenämnda uttalande:

I likhet med vad som skedde år 1942 vid införandet av bestämmelser om investeringsfond för arbeten i gruva respektive för ersättande av förkrigs-

lager torde böra stadgas att, om investeringsfond för fartyg ej avsatts i balansräkningen för beskattningsåret 1943, såsom avsättning till dylik fond må godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för påföljande år överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för år 1943, vilka kunnat disponeras för ändamål vartill fonden må tagas i anspråk.

Jag tillstyrker det förslag, som i denna del framlagts i departementspromemorian. *Departementschefen.*

Motsvarande övergångsbestämmelse torde, i enlighet med vad som föreslagits i det vid promemorian fogade författningsförslaget, böra meddelas i fråga om avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager i fall som i 2 § 3 mom. första stycket sägs.

Departementschefens hemställan.

Med iakttagande av vad jag i det föregående anfört ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

dels förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond,

dels förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg m. m.,

dels ock förordning om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond.

Föredraganden hemställer härefter, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sören Lane.

Bihang.

Förslag
till
Förordning
med vissa bestämmelser angående efterbeskattning av fondmedel, som avsatts till konjunkturinvesteringsfond.

Härigenom förordnas, med ändring av stadgandet i 6 § första stycket förordningen den 17 juni 1938 (nr 384) angående rätt för svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till konjunkturinvesteringsfond, att efterbeskattning av fondmedel, som avsatts till konjunkturinvesteringsfond jämlikt nämnda förordning, ej skall ske därest medlen tagits i anspråk i enlighet med fondens ändamål senast under det beskattningsår, för vilket taxering skall äga rum år 1947.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning
med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg m. m.

Härigenom förordnas

dels att den i 28 § 2 mom. kommunalskattelagen stadgade rätten[1] att på flera beskattningsår fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg må, såvitt angår fartyg som förlorats under beskattningsår, för vilket taxering ägt rum något av åren 1940, 1941 och 1942, avse en fördelning på beskattningsåren från och med det, då ersättningen inflöt, till och med det, för vilket taxering skall äga rum år 1947, eller ersättningens upptagande såsom intäkt under ett eller flera år inom nyssnämnda period,

dels ock att vad sålunda stadgats beträffande ersättning på grund av försäkring skall vid taxering enligt såväl kommunalskattelagen som förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äga motsvarande tillämpning å köpeskilling för fartyg, som avyttrats under något av de beskattningsår, för vilka taxering ägt rum något av åren 1941 och 1942, dock ej där avyttringen skett till någon med vilken säljaren varit i intressegemenskap och det kan antagas, att avyttringen ägt rum i syfte att ernå särskild förmån i beskattningsavseende antingen för säljaren eller för köparen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

---

[1] Viss utvidgning medgiven enligt förordningen den 30 maj 1941, nr 360.

Förslag
till
Förordning

om ändring i förordningen den 12 juni 1942 (nr 371) om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond.

Härigenom förordnas, att 1—5 §§ förordningen den 12 juni 1942 om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för avsättning till investeringsfond skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt under de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1942—1947, äger skattskyldig njuta avdrag för belopp, som enligt vad i denna förordning sägs av årsvinsten avsättes till investeringsfond. Där sådant avdrag medgivits skattskyldig, skall denne dock vara underkastad de föreskrifter i avseende å fondens användning som nedan meddelas.

Rätt till — — — ekonomisk förening.

Rätt till avdrag på grund av avsättning till fond som i 2 § 1 mom. e) sägs tillkommer endast den som bedriver rederirörelse med ång- eller motorfartyg i utrikes fart. Avdrag må icke för ett och samma beskattningsår njutas både för avsättning till fond, som i 2 § 1 mom. b) sägs, och för avsättning till i samma moment under e) omförmäld fond.

2 §.

1 mom. Investeringsfonder som i denna förordning avses äro

a) investeringsfond för byggnader,
b) investeringsfond för inventarier och varulager,
c) investeringsfond för arbeten i gruva,
d) investeringsfond för ersättande av förkrigslager, samt
e) investeringsfond för fartyg.

2 mom. Avsättning för vilken avdrag enligt 1 § medgives må för visst beskattningsår ej överstiga,

a) i fråga — — — beskattningsårets utgång,
b) i fråga — — — av aktiekapitalet,
c) i fråga — — — föregående beskattningsår, samt
d) i fråga om investeringsfond för fartyg:

ett belopp motsvarande *dels* 5 procent av den beräknade kostnaden för framtida anskaffning av ersättningstonnage för fartyg, som förlorats efter den 1 september 1939 eller som på grund av ålder eller förslitning utrangerats efter nämnda dag eller som avses skola av sådan anledning utrangeras så

snart ersättningstonnage kan anskaffas, *dels ock* 20 kronor för ton d.w. eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 40 kronor för ton d.w. för andra den skattskyldige tillhöriga fartyg än nyss sagts, vilka under beskattningsåret icke normalt underhållits,

dock att avsättning för underhålls- och reparationsarbeten å fartyg icke må för visst beskattningsår för ett och samma fartyg överstiga 100 000 kronor eller, såvitt angår fartyg som under beskattningsåret uteslutande gått i trafik mellan främmande länder, 200 000 kronor.

3 mom. Har skattskyldig på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning under beskattningsåret åtnjutit ersättning för maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, må utan hinder av vad i 2 mom. under b) eller d) stadgas avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager eller för fartyg ske med högst det belopp, vartill ersättningen uppgått, eller, där ersättningen endast delvis skall upptagas såsom skattepliktig inkomst, högst det belopp varmed ersättningen ingår i den skattepliktiga inkomsten.

Har lagerminskning, som i 2 mom. under c) avses, förorsakats av anledning som i föregående stycke sägs må, såvitt angår det sålunda avgångna lagret, det belopp, som i de i 2 mom. under c) angivna fallen beräknas till — — — äga tillämpning.

(Se vidare anvisningen.)

3 §.

Investeringsfond för byggnader, för inventarier och varulager, för arbeten i gruva samt för fartyg må jämlikt denna förordning tagas i anspråk endast under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställes åren 1943 och 1944 eller under sådant senare beskattningsår, som av Kungl. Maj:t genom särskilt beslut bestämmes. Vad sålunda stadgas skall dock icke äga tillämpning i fråga om investeringsfond för inventarier och varulager, i den mån fråga är om avsättning som i 2 § 3 mom. första stycket avses, ej heller i fråga om investeringsfond för fartyg, i den mån fråga är om avsättning som nyss sagts eller om medel, som avsatts för underhålls- eller reparationsarbeten å fartyg.

Beslut av Kungl. Maj:t som i första stycket sägs må — — — i följd.

4 §.

1 mom. Investeringsfond må — — — liknande fyndighet;

investeringsfond för ersättande av förkrigslager: — — — under beskattningsåret; samt

investeringsfond för fartyg: för avskrivning å fartyg, som anskaffats under beskattningsåret, eller för underhålls- eller reparationsarbeten å fartyg under samma år, dock att större belopp icke må tagas i anspråk för visst fartyg än som avsatts till det ifrågavarande ändamålet.

2 mom. Hinder möter — — — ovan sägs.

5 §.

För beskattningsår, under vilket medel avsatta till investeringsfond enligt vederbörlig balansräkning tagits i anspråk jämlikt denna förordning, må vid taxeringen avdrag för i 4 § avsedd avskrivning å byggnader eller fartyg eller andra inventarier eller för där omförmäld nedskrivning å varulager eller för där angivna arbeten i gruva eller å fartyg med belopp svarande

mot fondens minskning ej ske, men skall, där medlen tagits i anspråk för avskrivning eller nedskrivning, den ifrågavarande tillgången anses i beskattningsavseende åsatt ett värde så bestämt som om för sagda år dylikt avdrag medgivits.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Under det beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944, må i fråga om investeringsfond för fartyg avdrag för avsättning till framtida anskaffning av ersättningstonnage ske med högst fyra gånger det belopp, som enligt 2 § 2 mom. d) årligen må för sådant ändamål avsättas. Har den skattskyldige under något av de beskattningsår, för vilka taxering verkställts åren 1941—1943, njutit avdrag för avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager eller för avsättning till konjunkturinvesteringsfond för sådant ändamål, skall dock det belopp, varmed avdrag enligt föregående punkt må ske vid taxeringen år 1944, minskas med det belopp som sålunda avsatts till fond för inventarier och varulager.

Har investeringsfond för fartyg ej avsatts i balansräkningen för det beskattningsår för vilket taxeringen verkställes år 1944,

eller har i nämnda balansräkning avsättning till investeringsfond för inventarier och varulager skett med lägre belopp än det, för vilket avdrag enligt 2 § 3 mom. första stycket i dess nya lydelse medgives,

må såsom avsättning till investeringsfond av vederbörligt slag godkännas förklaring av den skattskyldige, att i räkenskaperna för det på ifrågavarande beskattningsår följande räkenskapsåret överföring till sådan fond skall göras av vinstmedel för beskattningsåret, vilka kunnat disponeras för det ändamål, vartill fonden jämlikt 4 § må tagas i anspråk. Förklaring som nu sagts jämte uppgift enligt 7 § må avgivas till taxeringsnämnd, innan denna fattat beslut rörande taxeringen, eller till prövningsnämnd i samband med besvär inom den i 119 § taxeringsförordningen angivna tiden.

447752. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag. 1944.